

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Fakulta agrobiologie,
potravinových a přírodních zdrojů**

**Faktory rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky na
Českolipsku**

Diplomová práce

**Bc. Kristýna Pánková
Zemědělství a rozvoj venkova**

prof. Ing. Václav Hejnák, Ph.D.

© 2024 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci Faktory rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 19. února 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu prof. Ing. Václavu Hejníkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, vstřícný přístup a trpělivost, cenné rady a čas při konzultacích.

Faktory rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku

Souhrn

Tato práce je zaměřena na venkovskou turistiku a agroturistiku na Českolipsku a vymezení důležitých pojmů vztahujících se na toto téma. Českolipsko bylo vybráno pro svůj veliký potenciál, neboť se v této oblasti nachází nádherná krajina, která bývá nazývána severočeskou Riviérou.

Cílem diplomové práce je zhodnotit, zmapovat a posoudit stav a vývoj venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa. Na základě zjištěných informací navrhnout směry rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky, případně doporučit kam je rozvoj v dané oblasti možno směřovat. Snahou bylo také zjistit spolupráce obcí na Českolipsku s dalšími a příhraničními obcemi a institucemi. Účelem výzkumu bylo také určit jaký je zájem a povědomí o venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa.

Byla provedena dotazníková šetření a byly vedené standardizované rozhovory a následně byla vypracována SWOT analýza. Z provedené SWOT analýzy vyplynulo, že k silným stránkám patří zejména geograficky výhodná poloha Českolipska, blízká pro české, německé i polské turisty. Silnou stránkou je množství atraktivit i možnosti celoročních programů a udržované cyklostezky a turistické trasy. Slabými stránkami je špatné dopravní spojení k některým atraktivitám, nedostatečná občanská vybavenost a zastaralá infrastruktura a nedostatek pozemků pro venkovskou turistiku a agroturistiku. Příležitosti pro rozvoj je jak zvyšování propagace, tak modernizace farem a budování dalších stezek a cyklostezek. K hrozbám jsou řazeny klimatické podmínky, nedostatek financí a poškozování životního prostředí turisty.

Práce ukázala, že propagace venkovské turistiky a agroturistiky je dostatečná, obce se o propagaci starají, ale problémem je nedostatek financí v obcích. Na Českolipsku se budují a udržují cyklotrasy a turistické trasy. Nabídka venkovské turistiky a agroturistiky je nedostatečná, ale Českolipsko je potenciálně dobrou destinací pro venkovskou turistiku a agroturistiku, ale je nedostatek vhodných obecních pozemků pro venkovskou turistiku a agroturistiku a nedostatek ubytovacích kapacit pro turisty. V obcích chybí infrastruktura a občanská vybavenost. Většina respondentů uvedla, že problémem venkovské turistiky a agroturistiky je zhoršování životního prostředí nezodpovědným turistou.

Klíčová slova: agroturistika, cestovní ruch, krajina, rozvoj, turistika, venkov

Development factors of rural tourism and agrotourism in Česká Lípa region

Summary

This thesis is focused on rural tourism and agro-tourism in Česká Lípa region and defining important concepts related to this topic. Česká Lípa region was chosen for its great potential, as it has a beautiful landscape, which is often called the North Bohemian Riviera.

The aim of the thesis is to evaluate, map and assess the state and development of rural tourism and agro-tourism in Česká Lípa region. On the basis of the information found, to propose directions for the development of rural tourism and agro-tourism, or to recommend where the development in the area can be directed. The aim was also to find out the cooperation of the municipalities in Česká Lípa region with other and bordering municipalities and institutions. The purpose of the research was also to determine the interest and awareness of rural tourism and agro-tourism in Česká Lípa region.

Questionnaire surveys and standardized interviews were conducted and subsequently a SWOT analysis was developed. The SWOT analysis showed that the strengths include especially the geographically advantageous location of Česká Lípa region, close to Czech, German and Polish tourists. Strengths include the number of attractions and the possibilities of year-round programmes and maintained cycle paths and hiking trails. Weaknesses include poor transport links to some attractions, inadequate amenities and outdated infrastructure and a lack of land for rural tourism and agro-tourism. Opportunities for development include increasing promotion, upgrading farms and building more trails and cycle paths. Threats include climatic conditions, lack of funding and environmental damage by tourists.

The work showed that the promotion of rural tourism and agro-tourism is sufficient, municipalities take care of promotion, but the problem is the lack of finance in municipalities. Cycling and hiking trails are being built and maintained in Česká Lípa region. The offer of rural tourism and agro-tourism is insufficient, but Česká Lípa region is potentially a good destination for rural tourism and agro-tourism, but there is lack of suitable municipal land for rural tourism and agro-tourism and lack of accommodation for tourists. There is lack of infrastructure and amenities in the villages. Most of the respondents said that the problem of rural tourism and agro-tourism is environmental degradation by irresponsible tourists.

Keywords: agrotourism, tourism industry, landscape, development, tourism, rural

Obsah

1	Úvod	9
2	Vědecká hypotéza a cíle práce	10
3	Literární rešerše.....	11
3.1	Venkov a jeho využití.....	11
3.1.1	Venkov	11
3.1.2	Region	13
3.1.3	Rozvoj venkova	13
3.1.4	Možnosti využití venkova	14
3.2	Venkovský prostor v EU a ČR	15
3.2.1	Venkovský prostor v EU	15
3.2.1.1	Klasifikace NUTS	15
3.2.1.2	Strategie do roku 2040.....	17
3.2.1.3	Statistické údaje o evropském venkovu.....	17
3.2.2	Venkovský prostor v ČR	18
3.3	Venkovská turistika	21
3.3.1	Ekoturistika	23
3.3.2	Agroturistika	23
3.3.3	Ekoagroturistika	24
3.3.4	Hipoturistika.....	24
3.3.5	Cykloturistika	25
3.3.6	Greenways („zelené stezky“)	26
3.3.7	Chataření a chalupaření.....	26
3.4	Význam venkovské turistiky a agroturistiky a její vliv na rozvoj venkova	27
3.4.1	Význam agroturistiky z pohledu EU.....	27
3.4.1.1	Potenciál a výzvy agroturistiky v EU.....	27
3.4.1.2	Příklady agroturistiky ve vybraných zemích EU	28
3.4.2	Význam venkovské turistiky a agroturistiky v ČR	28
3.5	Podnikání ve venkovské turistice a agroturistice	30
3.5.1	Úvod do podnikání v agroturistice.....	30
3.5.2	Nabídka aktivit a segmentace trhu.....	30
3.5.3	Příležitosti a hrozby v podnikání.....	31
3.5.3.1	Příležitosti a význam agroturistiky	31
3.5.3.2	Bariéry a negativní aspekty agroturistiky	32
3.6	Programy rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky	33
3.6.1	Nadnárodní programy a strategie rozvoje.....	33

3.6.1.1	EU.....	33
3.6.1.2	UNWTO.....	33
3.6.2	Národní programy v České republice	34
4	Materiál a metody.....	38
4.1	Vlastní výzkumné metody	38
4.2	Charakteristika regionu Česká Lípa	43
4.2.1	Charakteristika lokality Českolipsko	43
4.2.2	Turistika a agroturistika na Českolipsku	45
4.2.3	Poskytovatelé služeb v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky.....	47
5	Výsledky	51
5.1	Dotazníkové šetření – zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku	51
5.1.1	Charakteristika respondentů	51
5.1.2	Zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku	53
5.2	Dotazníkové šetření – povědomí o venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa	55
5.2.1	Charakteristika respondentů	55
5.2.2	Povědomí o venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa.....	57
5.2.3	Otázky položené zástupcům jednotlivých obcí	62
5.3	Výsledky SWOT analýzy	64
6	Diskuze	67
7	Závěr.....	73
8	Seznam literatury	75
8.1	Internetové zdroje	79
9	Seznam obrázků a grafů	85

1 Úvod

Diplomová práce se zabývá rozvojem venkovské turistiky a agroturistiky ve vybrané oblasti, kterou je Českolipsko. Uvedené téma je velice aktuální. Venkovská turistika a agroturistika jsou v současnosti velkým trendem, který skrývá obrovský potenciál i do budoucna. Jedná se o téma často diskutované, a to nejen mezi tvůrci politik a aktéry v oblasti cestovního ruchu, ale také v širší společnosti.

Venkovský turismus a agroturismus je vyhledávaná činnost, o kterou mají zájem sportovně založení lidé, rodiny s dětmi, milovníci přírody a senioři. Ubytování na venkově lze považovat jako až téměř rodinné prostředí. Venkov je i přes postupné vyhledávání velmi důležitou součástí našich životů. V evropských venkovských oblastech stále žije více než polovina obyvatel.

Venkovská turistika se začala rozvíjet ke konci 20. století. Agroturistika je významná podnikatelská činnost nejen pro české zemědělské podnikatele. Význam a potenciál agroturistiky potvrzuje také jeho podpora Ministerstvem zemědělství ČR a Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. V České republice je agroturistika na vzestupu a její význam je zejména pro menší venkovské regiony a obce, včetně místních obyvatel a podnikatelů, velmi důležitý. Agroturismus má moc generovat a udržet pracovní místa, zabraňovat odlivu venkovského obyvatelstva a ekonomicky povzbuzovat obce. Zkvalitňovat tak život jejich obyvatel. Zároveň díky agroturismu lze region přiblížit návštěvníkům, při smysluplném trávení volného času.

Oblast Českolipska je perspektivní z pohledu turistiky a agroturistiky. Českolipsko je regionem, jehož centrem je okresní město Česká Lípa. Českolipsko má strategicky výhodnou polohu v blízkosti Polska a Německa. Velký potenciál je skryt v rozmanitých přírodních podmínkách a v množství kulturních a historických památek. Na Českolipsku neexistuje žádný ucelený přehled poskytovatelů agroturistiky. Součástí této práce je představení regionu, významných subjektů Českolipska a místních farem s agroturistickým zaměřením.

2 Vědecká hypotéza a cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit, zmapovat a posoudit stav a vývoj venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa. Na základě zjištěných informací navrhnout směry rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky, případně doporučit kam je rozvoj v dané oblasti možno směřovat. Snahou bylo také zjistit spolupráce obcí na Českolipsku s dalšími a příhraničními obcemi a institucemi. Účelem výzkumu bylo také určit jaký je zájem a povědomí o venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa.

Při zpracování diplomové práce byly ve shodě s vytyčenými cíli a podle získaných informací stanoveny tři hypotézy:

H1: Českolipsko je pro veřejnost zajímavé pro oblast venkovské turistiky a agroturistiky a jeho návštěvnost stoupá.

H2: Obce v regionu spolupracují na svém rozvoji v oblasti nabídky turistického ruchu s cílem přilákat a udržet návštěvníky z tuzemska a příhraničních oblastí.

H3: Povědomí turistů o možnostech venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku je nedostatečné.

3 Literární rešerše

3.1 Venkov a jeho využití

V první kapitole budou představeny důležité pojmy pro tuto práci, a to zejména venkov, region nebo rozvoj. Blíže budou také nastíněny možnosti využití venkova.

3.1.1 Venkov

Venkov je velmi široký pojem, který nemá jednotnou definici ani přesné vymezení. Definování daného pojmu se navíc v průběhu historie mění. Jedna z definic venkova je využívána Českým statistickým úřadem a venkov charakterizuje jako oblasti volné nezastavěné krajiny a venkovských osídlení. Zahrnuje venkovská sídla, zemědělské i vodní plochy, lesy nebo plochy místních komunikací. V různých definicích se pak objevuje charakteristika venkova jako místa s menší hustotou osídlení, menšími sídly a vyšším podílem obyvatel zaměstnaných v zemědělství. Bývá také popisováno určité sepejetí obyvatel venkova s přírodou a specifický životní styl. Z mezinárodního pohledu je pak využívána definice Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD), která venkov charakterizuje na základě obyvatel žijících na území s nižší hustotou zalidnění než 150 obyvatel na kilometr čtvereční (König 2009).

Také zahraniční literatura potvrzuje, že venkov bývá nejčastěji definován v protikladu k městským oblastem. Ve Velké Británii je pak geografická oblast venkova definována jako oblast pod 10 tisíc obyvatel, přičemž ovšem postupně narůstá počet obyvatel, kteří žijí ve městech, a jedním z problémů, které venkov řeší, je právě jeho „vyliďňování“ (Haigron 2017).

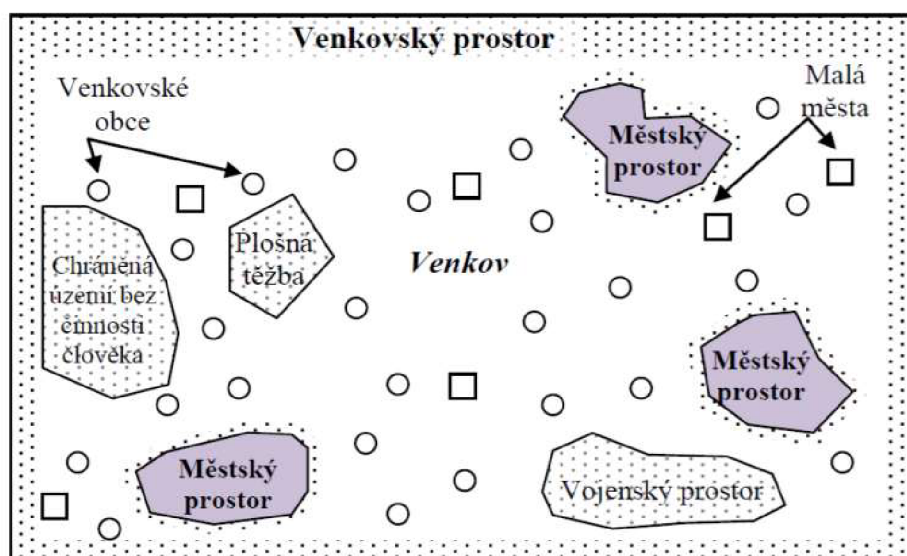
I přes informace o vyliďňování venkova stále v evropských venkovských oblastech žije více než polovina obyvatel. Venkovské oblasti tvoří zhruba 90 % evropského území a necelých 90 % farem, stejně jako necelých 90 % zemědělské půdy se nachází právě ve venkovských oblastech (König 2009).

Zahraníční autoři hovoří nejen o venkově, ale také o takzvané venkovské rekreační oblasti, kdy je venkov chápán jako jeden z cílů současné turistiky, jako místo vhodné pro rekreaci a odpočinek. Venkovské rekreační oblasti často obsahují i parkoviště, stezky pro pěší turistiku nebo místa pro pikniky. Venkovské rekreační lokality jsou také v anglické literatuře označovány za „venkovské parky“. V souvislosti s nárůstem turistů vyhledávajících venkovské oblasti pro trávení dovolené ale také rostou požadavky na udržitelnost a ochranu přírodních

krás venkova. Dané trendy a souvislosti s venkovskou turistikou ale budou předmětem jedné z dalších kapitol (Bromley 1994).

Gorka (2016) uvádí, že venkov, který se doplňuje s urbanitou a je zároveň sociálně přitažlivý, se může stát užitečnou kategorií za předpokladu, že je vnímán jako soubor pozitivních obrazů a uspokojivých smyslových zážitků, které jsou určeny charakterem okolí.

Níže přiložený obrázek č. 1 ukazuje venkov a venkovský prostor, zobrazující vymezení venkova (Svobodová & Věžník 2014).

Obr. č. 1 – Prostorová strukturace území z hlediska přístupů k vymezení venkova Převzato z: Svobodová & Věžník 2014

Pokud se ale vrátíme k definicím venkova, Cambridgeský slovník o něm hovoří jako o půdě mimo města či průmyslové oblasti, o půdě, která je buď využívána k zemědělství, nebo ponechána v přirozeném stavu (Cambridge Dictionary 2021).

Český statistický úřad hovoří o tom, že nejčastěji využívanou definicí venkova je ta, kterou stanovila Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD, Organisation for Economic Co-operation and Development). OECD na úrovni obce definuje venkov jako sídla s menší hustotou než 150 obyvatel na kilometr čtvereční, a následně na regionální úrovni vymezuje regiony podle tří typů. **Převážně venkovské** regiony mají více než polovinu obyvatel žijících ve venkovských obcích. **Významně venkovské** regiony jsou ty, ve kterých žije ve venkovských obcích 15 až 50 % obyvatel. Jako **výrazně městské** regiony jsou pak označovány ty, ve kterých ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel (Český statistický úřad 2009).

3.1.2 Region

V souvislosti s venkovem a jeho rozvojem autoři také často hovoří o regionech. Také region, stejně jako venkov, nemá jednotnou definici, kterou by shodně využívali všichni autoři. Region může být definován jako část státu oddělená od ostatních oblastí formálními hranicemi. Jedná se o území se specifickou infrastrukturou, projevující se společným zájmem na rozvoji daného území (Stejskal & Kovárník 2009).

Z globálního pohledu je za region označována například střední či západní Evropa. Z pohledu České republiky jsou ovšem nejčastěji za regiony označovány kraje. Český venkov je poměrně zahuštěný a obce se tak mohou snadno sdružovat. Sdružení obcí bývá nejčastěji v daném regionu, ve kterém se obce nacházejí. Region, či případně mikroregion bývá nejen obec či svazek obcí, ale také území kolem obcí. Region lze také chápat jako otevřené socioekonomické systémy nebo komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry (Pavlík 2020).

Další definice hovoří o regionu jako území různého druhu rozlišované dle svých charakteristik. Regiony mohou být takzvaně fyzické (tedy tvořené územím se stejnými či podobnými přírodními podmínkami a vymezené přirozeným rozhraním, jako například pohořím), administrativně správní (pevně vymezené hranicemi) nebo funkční (území funguje jako celek, ale místo pevných hranic má spíše přechodová rozhraní) (Maier 2012).

3.1.3 Rozvoj venkova

V rámci rozvoje venkova se v současnosti často hovoří o konceptu udržitelnosti. Udržitelný rozvoj představuje takový rozvoj území, který zachová přírodní i další zdroje i pro budoucí generace. Jedná se o rozvoj, jehož součástí je ochrana přírody a využívání zdrojů tak, aby mohly být obnovitelné. Trvale udržitelný rozvoj je nekončícím procesem. Nejedná se o trvalý stav, ale neustále musí reagovat na vyvíjející se společnost (McDonagh 2016).

Rozvoj venkova je jednou z priorit nejen jednotlivých regionů, ale také států. Dané problematice se ale věnují i mezinárodní instituce, jako je například Evropská unie (EU). Rozvoj venkova totiž představuje takzvaný druhý pilíř společné zemědělské politiky EU, který má stanovené tři dlouhodobé cíle: zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zajistit udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a zajistit vyvážený územní rozvoj. K uvedeným cílům EU provozuje Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV). Danou oblast EU podporuje i prostřednictvím různých programů rozvoje venkova, které budou předmětem šesté kapitoly této práce (Evropská komise 2021).

Také zahraniční zdroje potvrzují, že procesy rozvoje (evropského) venkova musí v současnosti reflektovat také to, že společnost si žádá multifunkční využívání daného prostoru a krajiny. Jedna ze studií hovoří o současném mnohostranném charakteru rozvoje venkova, zahrnující i širokou škálu nových činností, jako jsou ochrana přírody, výroba vysoce kvalitních produktů specifických pro daný region, nebo rozvoj agroturistiky. Klíčovým mechanismem v postupech rozvoje venkova je synergie, jejíž význam je spolupráce, společné působení. Rozvoj musí probíhat komplexně, jak mezi různými oblastmi, tak mezi různými úrovněmi, místními i regionálními ekosystémy (Knickel & Renting 2000).

3.1.4 Možnosti využití venkova

Nejen český venkov prošel mnohými proměnami. Propad zemědělské produkce spojený se změnou vlastníků, kolektivizace, pokles zaměstnanosti v zemědělství, ale také rozšíření chalupaření, suburbánní výstavba, nebo demografické stárnutí venkovské populace, to jsou velké změny, které český venkov v posledních desetiletích proměnily. Postupně se také mění funkce venkova a venkovské krajiny. Původně dominantně využívaná krajina k zemědělství zaznamenala objevování více různých funkcí, jako je estetická, environmentální, či právě volnočasová funkce. S uvedenou skutečností jsou tedy spojeny také možnosti využití venkova, kdy pouhé zemědělské využívání půdy a krajiny již není aktuální, a stále více obce i regiony svůj potenciál využívají také k ochraně prostředí nebo cestovnímu ruchu. Venkov může být využíván také z hlediska estetické kvality prostředí. Právě blízkost přírody může lidem kompenzovat i jinak nepříznivé životní podmínky (Vidovičová et al. 2018).

Zahraníční autoři doplňují, že důležité je také podporovat venkovské podnikatele. Podnikání je totiž základním mechanismem při vytváření hospodářské činnosti a rozvoji venkova, ať už se jedná o provozovatele potravin na venkově, producenta lokálních výrobků nebo provozovatele turistické atraktivity (Korsgaard et al. 2015). Organizace pro výživu a zemědělství (FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations) uvádí, že v požadavcích na využívání venkovského prostoru a půdy dojde pravděpodobně ke konfliktům. Požadavky osob a institucí na ornou půdu, pastviny, využití lesů a přírody nebo požadavky na cestovní ruch a rozvoj měst jsou větší, než jaké možnosti venkov ve svém omezeném prostoru nabízí. I z toho důvodu jsou pojmy komplexnost, udržitelnost a efektivní rozvoj tolik důležité a souvisí se stanovením priorit. S rozvojem venkova také souvisí oblast územního plánování, která by měla systematicky hodnotit půdní i vodní potenciál území, zvažovat alternativy využití půdy a ekonomické i sociální aspekty (Food and Agriculture Organization of the United Nations 2021).

Z marketingového hlediska je **destinace** komplexní činností cestovního ruchu, který musí mít potřebnou kvalitu a musí být strategicky řízen. Proto lze k řízení kvality destinace přistupovat prostřednictvím klienta/návštěvníka, kdy na základě jeho potřeb a požadavků je následně formována a upravována nabídka. V tomto případě je důležité určit rozhodující faktory, které ovlivňují vnímání kvality destinace cestovního ruchu. Tyto faktory pak lze využít jako nástroj hodnocení kvality destinace prostřednictvím spokojenosti návštěvníka (Ryglóva et al. 2017). **Destinačním managementem** je strategie vyspělých regionů, které za účelem rozvoje dobrovolně vzájemně spolupracují. Jedná se o systém řízení a organizace cestovního ruchu v turistické destinaci, který zahrnuje spolupráci aktérů v cestovním ruchu (Plzáková & Studnička 2014). Jako **rajonizace** cestovního ruchu je značen proces, kdy byla Česká republika nově dělena, nikoliv jen podle regionů. Rajonizace v cestovním ruchu byla v České republice poprvé schválena roku 1962. Byla například brána v potaz vhodnost a nevhodnost oblastí k rozvoji cestovního ruchu, atraktivnost, sezónnost nebo vztah městských sídel a lázeňských měst k cestovnímu ruchu. Rajonizace nevycházela z administrativního členění státu, ale hodnotila například vhodnost krajiny pro cykloturistiku, lyžařskou turistiku, rekreaci u vody, nebo právě i venkovskou turistiku. Dále se hodnotil kulturně-historický potenciál nebo infrastruktura cestovního ruchu. V rámci nové rajonizace bylo vymezeno šest typů rekreační krajiny, mezi nimi jako velmi atraktivní horská krajina (Plzáková & Studnička 2014).

Závěrem kapitoly lze říci, že potenciál venkova je obrovský, ale důležité je, aby byl jeho rozvoj skutečně efektivně řízen. Efektivní řízení musí být komplexní jak ve svých jednotlivých oblastech, tak v různých druzích řízení, například řízení na regionální úrovni či ze strany státu i EU musí být v souladu. Venkov je v současném konzumním a globalizovaném světě stále častěji vyhledáván pro své typické kouzlo, klid a čistou přírodu. Následující kapitola představí venkovský prostor v EU a ČR a poukáže na jejich případné odlišnosti či naopak shodné aspekty a potřeby.

3.2 Venkovský prostor v EU a ČR

V této kapitole bude představen venkovský prostor v ČR i v EU a strategie jejich rozvoje.

3.2.1 Venkovský prostor v EU

3.2.1.1 Klasifikace NUTS

Evropská unie prostřednictvím svého statistického úřadu EUROSTAT vyvinula a začala využívat klasifikaci zvanou NUTS, a to zejména pro efektivnější možnosti socioekonomické

analýzy regionů. Do kategorie NUTS 1 zařadil Eurostat hlavní socio-ekonomické regiony, kam například spadají německé spolkové země. NUTS 2 zahrnuje kategorii takzvaných regionů soudržnosti, které představují jeden či více krajů. Těch je například v České republice 8, jak ukazuje níže přiložená mapa na obrázku č. 2 (Euractiv 2021).

Obr. č. 2 – Regiony ČR podle evropské klasifikace NUTS 2 Převzato z: Euractiv 2021

Samostatné české kraje nedosahovaly dostatečného počtu obyvatel, proto vznikly takzvané regiony soudržnosti, jako je například region Jihozápad, Jihovýchod, Střední Morava a podobně. Tradiční české kraje pak patří pod kategorii NUTS 3, které jsou znázorněné na obrázku č. 3 (Euractiv 2021).

Obr. č. 3 – Regiony ČR podle evropské klasifikace NUTS 3 Převzato z: Euractiv 2021

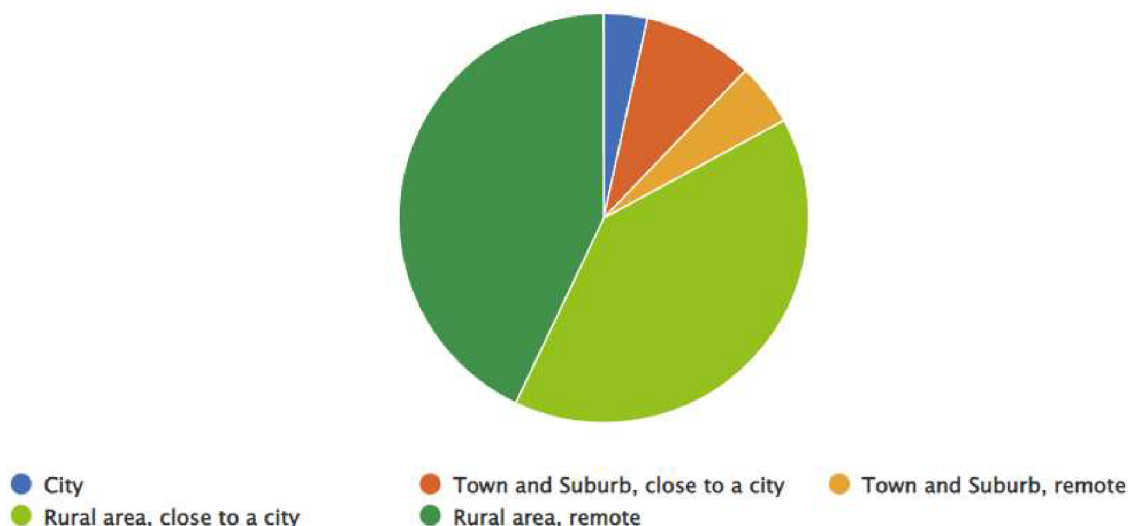

3.2.1.2 Strategie do roku 2040

EU evropský venkov považuje za důležitou oblast, kterou je nutno u svých členských států rozvíjet. I proto stanovila Evropská komise dlouhodobou vizi pro evropské oblasti EU do roku 2040. Strategie analyzovala čtyři oblasti, které jsou pro silnější, propojenější a prosperující venkovské oblasti důležité. Prvním cílem strategie jsou silnější venkovské oblasti, které by měly být domovem různých komunit. Venkov by měl umožnit obyvatelům podílet se aktivně na politických i rozhodovacích procesech. Inovativní řešení by měly podpořit digitální nástroje. Druhým hlavním cílem je propojení venkovských oblastí. Jedná se o propojení mezi sebou a výměnu příkladů dobré praxe, ale také o propojení městských a příměstských oblastí, čímž bude venkov snáze přístupnější a zlepšeny budou i služby pro místní obyvatele. Třetím cílem je budování odolnosti venkovských oblastí, které podpoří blahobyt. Daného cíle by mělo být dosaženo zachováváním přírodních zdrojů, obnovou krajiny i kulturních atraktivit, nebo ekologizací zemědělských činností. Takový venkov by měl být odolnější vůči přírodním rizikům i hospodářským krizím. Posledním hlavním cílem je prosperita evropských venkovských oblastí. V rámci té je důležité diverzifikovat ekonomické činnosti do nových odvětví s růstem zaměstnanosti a rozvoj přidané hodnoty zemědělských činností (European Commission 2021).

3.2.1.3 Statistické údaje o evropském venkovu

Venkovské oblasti v EU, včetně zemědělské půdy, lesů a přírodních oblastí, představují více než 80 % celého území. Ve venkovských oblastech aktuálně žije okolo třetiny evropské populace. Venkovské oblasti ale také mají nejnižší podíly obyvatel mladších generací. Podíl populace, která je ohrožená chudobou a sociální vyloučením, je ale vyšší právě na venkově než ve městech. Uvedené skutečnosti dokládá i přiložený graf, ve kterém nejširší části jsou venkovské oblasti. Tmavě zelenou barvou je označen podíl venkovské oblasti vzdálené od měst, světle zelenou podíl venkovské oblasti, ale blízko městských sídel. Velmi malý podíl grafu, označený modře, představuje města. Červená a oranžová barva značí města a předměstí, viz obrázek č. 4 (European Commission 2019).

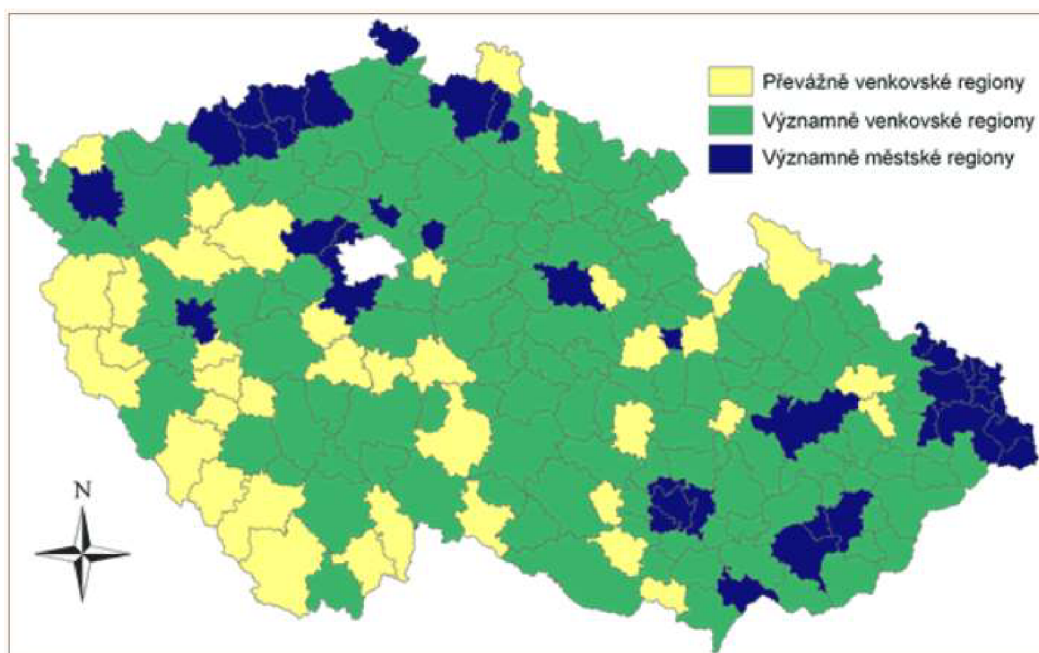

Obr. č. 4 – Podíl venkova v EU Převzato z: European Comission 2019

Další statistiky uvádí, že na úrovni EU je vyšší míra nezaměstnanosti právě ve venkovských oblastech než ve městech. Co se týká turismu, počet přespaní turistů je ve venkovských regionech třikrát vyšší, než ve městech (European Commission 2019).

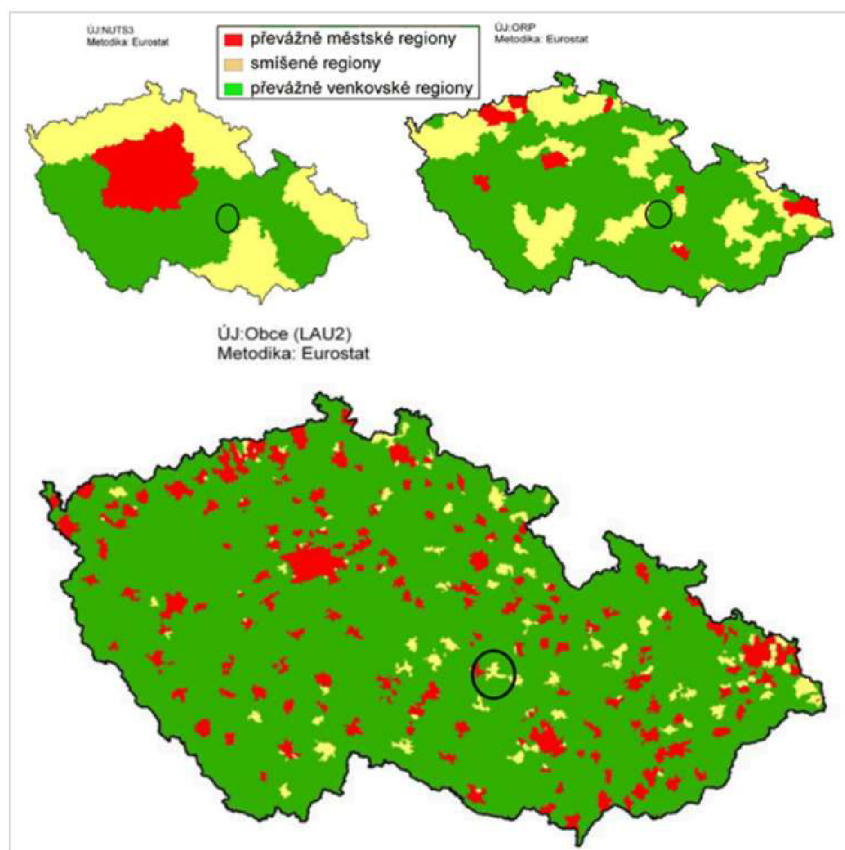
3.2.2 Venkovský prostor v ČR

Jak již bylo v práci uvedeno, vymezení venkova není snadné. V České republice se o vymezení pokusil zejména Český statistický úřad. Definice venkova je přitom velmi důležitá, protože tento specifický fenomén v sídelní soustavě vyžaduje specifické formy podpory. Jako nástroje k vymezení venkova bylo stanoveno, že venkovská obec je definována na základě počtu obyvatel, správní struktury a označení obce. Venkov a venkovský prostor jsou pak kategorizovány na základě hustoty zalidnění a podílu ekonomických aktivit v primárním sektoru. Česká odborná literatura za venkovské obce považuje většiny ty s méně než 2 tisíci obyvatel, někdy 3 tisíci obyvatel. Některé zdroje doporučují vymežit venkov na základě hustoty zalidnění. Obrázek č. 5 na další straně takové vymezení venkova zobrazuje. Většina mapy zahrnuje významně venkovské regiony (zelenou barvou), znázorněny jsou také převážně venkovské regiony (žlutou barvou) s limitem 100 obyvatel na kilometr čtvereční (Deník veřejné správy 2009).

Obr. č. 5 – Venkovské regiony podle hustoty zalidnění dle obcí s rozšířenou působností
Převzato z: Deník veřejné správy 2009

Jiné označení venkova na mapě (obrázek č. 6) nabízí autoři podle metodiky Eurostatu, pomocí takzvaných gridů, tedy čtverců o rozloze 1x1 kilometr. Převážně venkovské regiony jsou znázorněny zelenou barvou, žlutě smíšené regiony a červeně převážně městské (Svobodová & Věžník 2013).

Obrázek č. 6 – Vymezení venkova pomocí gridů na úrovni krajů Převzato z: Svobodová & Věžník 2013

Ať už je přístup k vymezení venkova a jeho grafické znázornění provedeno jakoukoliv metodou, venkov zaujímá v České republice většinu území. Venkov je velmi důležitou oblastí skýtající velký potenciál pro rozvoj a zlepšování kvality života obyvatel. Venkovu a jeho rozvoji je v současnosti věnována velká pozornost, což potvrzuje také stanovená koncepce rozvoje. Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejnilo Koncepci rozvoje venkova pro roky 2021 až 2027, která definuje strategické směřování. Venkov má být atraktivní pro bydlení, práci i podnikání nebo pro realizaci cestovního ruchu. Strategickými cíli jsou stabilní populace venkovských oblastí, kvalitní infrastruktura a vybavenost venkovských sídel, zdravé a klimaticky stabilní atraktivní životní prostředí, výkonná ekonomika umožňující seberealizaci venkovských obyvatel, a rozvinutí víceúrovňové strategické plánování a řízení založené na úspěšné spolupráci obcí (Ministerstvo pro místní rozvoj 2020).

Rozvoj cestovního ruchu a souvisejících aktivit ve venkovských oblastech se ve 21. století zrychlil a dle odborníků bude tento vývoj i nadále pokračovat (Greffé 1994).

Jak uvádí zahraniční zdroje, evropské venkovské oblasti mají veliký potenciál, poskytují jídlo, domovy, práci a další možnosti využití. Potenciálu venkova je nutno z celoevropského

pohledu věnovat pozornost a rozvíjet další možnosti, které venkov nabízí. K tomuto účelu Evropská komise stanovila již zmíněnou strategii do roku 2040, která hovoří o silnějším a prosperujícím venkovu, a mimo jiné obsahuje také možnosti rozvoje v rámci cestovního ruchu (European Commission 2021). Právě venkovské turistiky, v anglickém jazyce označené jako rural tourism, se bude věnovat následující kapitola.

3.3 Venkovská turistika

Rozvoj cestovního ruchu byl v posledních staletích spojen s uspokojováním potřeb poznávání a potřeb rekreace. Potřeba rekreace se objevovala zejména v rámci průmyslové revoluce, kdy pracovníci v továrnách pracovali velmi dlouhou dobu a jejich podmínky bydlení v malých bytech také nebyly ideální. Tehdy se začala rozvíjet nejen potřeba rekreace, ale s ní spojená i venkovská turistika (Plzánková & Studnička 2014).

Světová turistická organizace (UNWTO, World Tourism Organization) definuje venkovskou turistiku, neboli rural tourism, jako turistiku s vysokým potenciálem stimulovat místní hospodářský růst a sociální změny, která přispívá k růstu HDP a k vytváření pracovních míst. Venkovská turistika je definována jako druh turistické činnosti, ve které je zkušenost návštěvníka spojena se širokou škálou produktů a oblastí, jako jsou přírodní aktivity, zemědělství, venkovský životní styl nebo prohlídka památek. Aktivity venkovského turismu se uskutečňují v mimoměstských, tedy venkovských, oblastech s několika charakteristikami: nízká hustota obyvatel, krajina a využití půdy s dominancí zemědělství a lesnictví, a tradiční sociální struktura a životní styl (World Tourism Organization 2022).

Cestovní ruch má potenciál k oživení venkovských regionů i řešení problematiky zaostávající zemědělské výroby. Ještě nedávno se cestovní ruch zaměřoval zejména na cestování do přímořských nebo horských oblastí, ale nyní se již odborníci shodují na tom, že cestovní ruch dokáže přenést kapitál, pracovní příležitosti i příjem z rozvinutých a městských oblastí do méně rozvinutých regionů a venkovských oblastí. V souvislosti s tématem venkovské turistiky je často zmiňována udržitelnost, která je důležitá v souvislosti se zvýšeným nápoem návštěvníků v exponovaných oblastech. K typickým projevům venkovské turistiky patří:

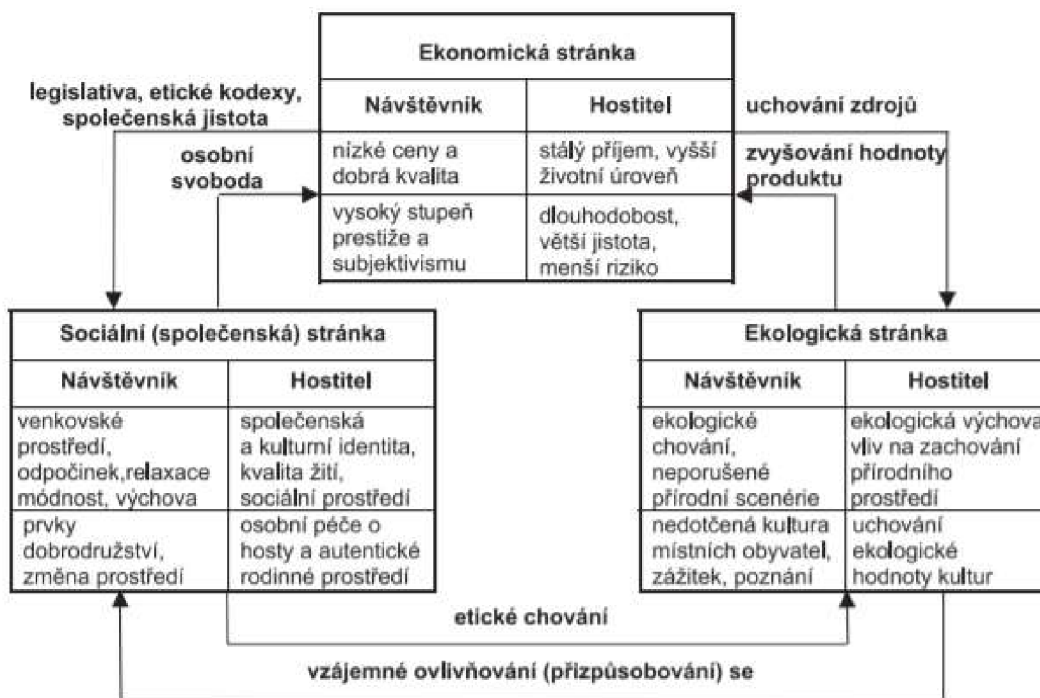
- Decentralizované ubytování s omezenou kapacitou
- Komorní, až téměř rodinné prostředí
- Rekreční pobyt v prostředí venkova
- Různorodost rekreačních aktivit
- Soulad se zemědělstvím

- Ohleduplný vztah k přírodě, který souvisí právě s udržitelností (Šimková 2008).

S rostoucím počtem turistů navštěvujících venkovské destinace, roste potřeba dobře udržovaných silnic a mostů, a dalších dopravních zařízení, která mohou zlepšit celkově zážitky z cestování (Hussain et al. 2023).

Zjištění naznačují, že úřady cestovního ruchu a odborníci z praxe by měli usilovně pracovat na rozšíření forem a prohloubení míry účasti obyvatel na rozvoji venkovského turistického ruchu a věnovat pozornost mezilidské důvěře obyvatel v turisty, aby se zajistily zájmy a blaho obyvatel, jakož i dobrá interakce mezi obyvateli a turisty a image destinace (Huo et al. 2023).

Níže přiložený obrázek č. 7 názorně ukazuje vztahy ve venkovské turistice z hlediska trvale udržitelného cestovního ruchu. Vztahy významně ovlivňují ekonomická, sociální i ekologická stránka, které se doplňují.

Obrázek č. 7 – Vztahy ve venkovské turistice z hlediska trvale udržitelného rozvoje Převzato z: Šimková 2008

Stříbrná (2005) doplňuje, že venkovská turistika je mnohostranná činnost. Je to oblast, která zahrnuje mnoho rozdílných činností, nejen typických pro turistiku obecně (jako ubytování nebo stravování návštěvníků), ale také činností specifických, prostřednictvím takzvaných doprovodných programů.

Venkovský cestovní ruch mohou využívat různí turisté a návštěvníci, zejména ale o něj jeví zájem lidé se sportovním nadšením (cykloturistika na venkově, hipoturistika, běžecké lyžování, a podobně), rodiny s dětmi (hledající kontakt s přírodou a zvířaty), milovníci přírody, starší turisté a senioři (hledají klidné a zdravé prostředí, rádi se účastní organizovaných programů), různé spolky nebo školní třídy, které přijíždějí s pedagogickým doprovodem (Stříbrná 2005).

Rozvoj venkovského cestovního ruchu se stal předmětem zájmu především ke konci 20. století a od té doby se stal rozvíjejícím se fenoménem. První fáze rozvoje zahrnovala růst účastníků, rozvoj produktů, zahajování podnikání v dané oblasti i tvorbu různých partnerství. Očekává se, že druhá fáze bude složitější, a bude zahrnovat mimo jiné místo venkovského cestovního ruchu v politice a ve společnosti, jeho roli v restrukturalizaci venkova (Roberts et al. 2003).

Jednou z perspektivních cest rozvoje venkova je provozování a podpora venkovské turistiky, podle některých autorů pak speciálně agroturistiky. Ta bude představena v rámci následujících podkapitol (Šimková 2008).

3.3.1 Ekoturistika

Jedním z druhů venkovské turistiky, které v současnosti zažívají boom, je takzvaná ekoturistika. Původ slova *ekoturismus* (tedy *ecotourism*) řadí zahraniční autoři do sedmdesátých až osmdesátých let minulého století. První definice ekoturismu hovořily o přírodních zážitcích při minimalizaci dopadů na životní prostředí a s respektováním hostitelské přírody (Weaver 2001).

Součástí ekoturistiky může být také návštěva vinařských sklípků, prohlídka vinic i účast při výrobě vína a jeho ochutnávka (Dobrylovský 2021).

Další autoři popisují ekoturismus jako druh rekreace zahrnující turisty, kteří chtějí zažít nebo pozorovat neobvyklá biologická společenstva. V některých zemích, jako například Tanzanie nebo Keňa, je ekoturismus klíčovým odvětvím ekonomiky (Primack et al. 2011).

3.3.2 Agroturistika

Agroturistika je specifickým způsobem trávení volného času v typických venkovských podmínkách a lokalitách. Cílem agroturistiky je poznání původního, takzvaného „retro“ způsobu života v dřívějších agrárních společnostech. Do určité míry navazuje na romantické představy 19. století. Agroturistika může představovat například pobyt na venkovské rodinné

farmě, kde se návštěvník zúčastní sběru jahod nebo brambor, péče o zvířata a další. **Ekoturistika** je pak označována za rekreační formu agroturistiky (Dobrylovský 2021).

Agroturistika také může mít vzdělávací charakter. Agroturistické vzdělávací aktivity mají výchovný charakter a zahrnují účast návštěvníka na venkově nebo agroturistické farmě. Jedná se o strategii s cílem využít farmu k přilákání turistů pro zábavu, vzdělání či pro zapojení návštěvníka do aktivit ve venkovském prostředí. Daný typ cestovního ruchu je alternativou ke zvýšení příjmů a životaschopnosti malých farem a venkovského prostředí. Je také vhodným způsobem podpory zemědělské ekonomiky, v případě, že zemědělství výrobci již nejsou konkurenceschopní. Vzdělávací agroturistika může vést k zakládání volnočasových farem pro zájemce o exkluzivní zemědělské aktivity, při kterých návštěvníci ochutnají tradiční vesnická jídla, zažijí procházky v kukuřičných polích nebo přímý kontakt s hospodářskými zvířaty, jako je jízda na kole či dojení krav (Cornelia et al. 2017).

Podle Phillip et al. (2010) je typologie motivována nedostatkem důslednosti sdíleného chápání agroturistiky v literatuře. Doposud neproběhl žádný pokus o analýzu, resp. sloučit různé způsoby a chápání agroturistiky.

3.3.3 Ekoagroturistika

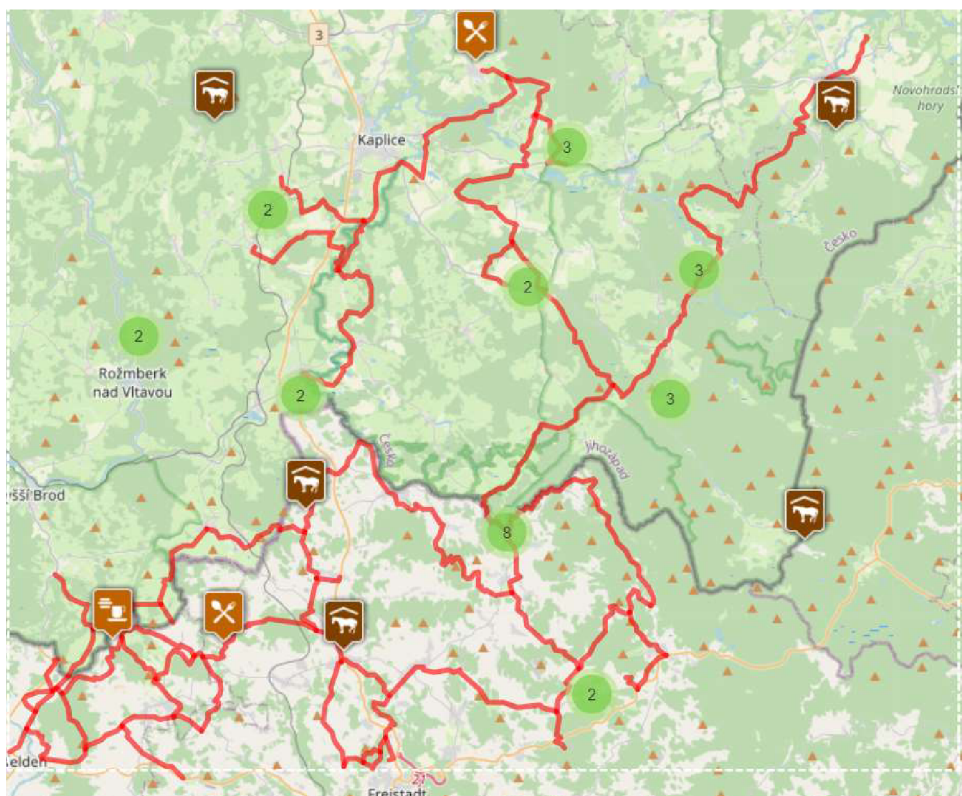
Ekoagroturistika je zkrácený název pro ekologickou agroturistiku. Agroturistika, například ve smyslu návštěvy venkovské rodinné farmy, se stává ekoagroturistikou, je-li navštívený podnik ekologicky hospodařící. Ekologická agroturistika je velmi rychle se rozvíjejícím druhem turismu. V souvislosti s ekoagroturistikou se hovoří o ekofarmách. Za **ekofarmu** je považována farma, která používá systém hospodaření aplikující pro životní prostředí šetrné způsoby k potlačení plevelů a škůdců, minimalizuje používání hnojiv, u hospodářských zvířat klade důraz na jejich pohodu, dbá na harmonii systémů a využívání obnovitelných zdrojů energií (Kantorková 2016).

3.3.4 Hipoturistika

Hipoturistika je další z perspektivních forem venkovského cestovního ruchu. Jedná se o turistiku spojenou s jízdou na koni. Podle posouzení rozšíření značení takzvaných jezdeckých stezek (nebo také koňských stezek) lze říci, že je to velmi rychle se rozvíjející obor. Počet účastníků hipoturistiky je ale v porovnání s jinými druhy venkovské turistiky i tak nižší. Zvláštní význam má také léčebné využívání koní, které je zvané hipoterapií nebo hiporehabilitací (Ryglová et al. 2011).

Hipoturistika je uskutečňována nejen v rámci jednotlivých států. Existuje také takzvaná příhraniční jezdecká turistika, například stezka Jižní Čechy – Rakousko. Například web Koňské stezky.eu nabízí nejen seznam koňských stanic, ale také mapu hipostezek či dokonce interaktivní mapu koňských stezek a stanic, která umožní uživatelům plánovat jezdecké výlety v česko-rakouském příhraničí. V mapě jsou dokonce naznačeny také hospůdky, kde se účastníci hipoturistiky mohou občerstvit, viz obrázek č. 8 (Koňské stezky.eu 2022).

Obrázek č. 8 – Mapa jezdeckých tras pro účastníky hipoturistiky Převzato z: Koňské stezky.eu 2022

3.3.5 Cykloturistika

Cykloturistika je volnočasové poznávání nových míst a volnočasová zábava spojená s jízdou na kole. Hlavním cílem cykloturistiky je zábava a poznávání nových míst. Začátky cykloturistiky se přitom na českém území objevily již koncem 19. století. Největší rozmach ale přišel až po rozšíření trekových a horských kol (Geisslerová 2012).

Zatímco pěší turistika byla velmi oblíbená zhruba do sedmdesátých let minulého století, od té doby stoupá obliba cykloturistiky. V současnosti již autoři potvrzují, že cykloturistika se těší větší oblibě. Velkou výhodou cykloturistiky je z pohledu uživatele nezávislosti na dopravě a větší sportovní výkon i větší akční rádiu v porovnání s pěší turistikou. Cykloturistika zažívala velký rozvoj zejména v posledních asi třiceti letech. Jízdní kola se stávají častěji

využívaným dopravním prostředkem i životním stylem. Vznikaly a stále vznikají nové cyklistické trasy. Ty lze dělit na cyklotrasy (vedou po silnicích a místních komunikacích, jsou rozděleny do čtyř tříd) a cykloturistické trasy (značené trasy s převažujícím turistickým účelem) (Rygllová et al. 2011).

3.3.6 Greenways („zelené stezky“)

Dalším druhem venkovského cestovního ruchu jsou takzvané zelené stezky, Greenways. Takzvané zelené stezky jsou koridory (neboli územních pruhů) sloužící k rekreaci a sportu, stejně jako k nemotorové dopravě, tedy i k jízdám na kolech. Greenways přirozeně existují podél řek, ale příkladem může být také trasa podél bývalé železniční tratě. Konkrétním příkladem, jak ukazuje níže přiložený obrázek č. 9, je Greenway Praha-Vídeň, cyklistická i pěší trasa mezi Prahou a Vídní. Trasa obsahuje jedinečnou krajinu i památky UNESCO, jedinečné spojení přírody a architektury. Účastníci mohou osobně vyzkoušet tradiční řemesla v některých dílnách, ochutnat moravské víno i navštívit židovské hřbitovy (Greenways 2022).

Obrázek č. 9 – Greenways ČR Převzato z: Greenways 2022

3.3.7 Chataření a chalupaření

Chataření bylo a stále do značné míry je významným fenoménem rekreace obyvatel českých měst. Stavitelé chat a následně i kupci starších rekreačních objektů si většinou vybírali a vybírají v širokém zázemí měst takovou okolní krajinu, která je přírodně hodnotná, má cenný krajinný ráz, leží nedaleko vodních toků a nádrží a/nebo lesních celků a nabízí možnosti pro

volnočasové aktivity chatařů v krajině. Mezi významné chatové oblasti se zařazuje Máchovo jezero a okolí, které paří do okresu Česká Lípa (Kubeš 2011).

V této kapitole byly představeny jednotlivé druhy venkovské turistiky. Následující kapitola se zaměří na venkovskou turistiku a agroturistiku a jejich význam.

3.4 Význam venkovské turistiky a agroturistiky a její vliv na rozvoj venkova

Tato kapitola představí význam venkovské turistiky a agroturistiky jak v České republice, tak i v rámci EU. Bude představen potenciál a výzvy, které daná oblast skýtá.

3.4.1 Význam agroturistiky z pohledu EU

3.4.1.1 Potenciál a výzvy agroturistiky v EU

Zahraniční autoři hovoří o rozmanitosti nabídek venkovského turismu a agroturismu, podle toho se také odlišují jednotlivé výzvy a příležitosti pro rozvoj venkova. Venkovským podnikatelům a venkovským destinacím i místním obyvatelům může cestovní ruch významně pomoci, zejména z pohledu ekonomiky a kvality života. Důležité ale je, aby se subjekty cestovního ruchu na ekonomické výhody nespolehaly. Je také nutné, aby byl agroturismus skutečně udržitelný a aby při něm nedocházelo k negativním dopadům na životní prostředí i místní komunity. Jednodenní návštěvy venkova tvoří zhruba pětinu všech jednodenních návštěv v cestovním ruchu. Potenciál je tedy obrovský, zejména v případě, že by bylo možné změnit jednodenní návštěvy na přenocování, nicméně masové rozšíření agroturistiky by mohlo znamenat zátěž pro infrastrukturu a ohrožení kvality života místních obyvatel. Pro růst agroturistiky je vhodné vyvíjet a uvádět na trh nové produkty a zážitky, které osloví návštěvníky celoročně a nebudou zcela závislé na počasí (Visit England 2010).

Evropský parlament doplňuje, že agroturistika má potenciál zlepšit kvalitu života místních komunit a přinést ekonomickou rozmanitost příjmů venkovských obcí a regionů, včetně potenciálu vytváření a udržení pracovních míst. Agroturismus je také v konečném důsledku považován za možnost prevence vyliďňování venkova. Co je ovšem problémem, je nedostatek statistik věnujících se agroturismu, které jsou přítom ale pro plánování a další rozvoj v této oblasti důležité. Statistiky se totiž věnují ve většině případů cestovnímu ruchu jako takovému, méně už pak jednotlivým jeho druhům (European Parliament 2013).

Venkovská turistika a agroturistika je trendem, který vyhovuje evropským cestovatelům hledajícím autentické, jedinečné zážitky a poznání místního životního stylu. Agroturistika

vyhovuje cestovatelům, kteří chtějí zažít nedotčenou krajinu a interakci s místními (CBI.eu 2018).

3.4.1.2 Příklady agroturistiky ve vybraných zemích EU

V **Rakousku** je agroturistika považována za tradici, která se postupem času stala profesí. Počátky agroturistiky v této zemi se datují více než 150 let a je spojen s historií zemědělství geografickou polohou Tyrolska (Ciolac 2015).

Na území Rakouska se pozornost zaměřuje na jedinečnost, napomáhání rozvoje tradic všech oblastí, obrovské investice do zakládání struktur agroturistiky a podporování podnikatelských subjektů podnikajících v oboru agroturistiky (Ciolac 2015).

Rozsáhlé území Rakouska je možné považovat za venkovskou oblast. Z toho důvodu se cestovní ruch v Rakousku odehrává zejména ve venkovském prostoru. Devět hlavních zemských měst včetně Vídně pokrývají pouze 14,7 % z celkového počtu přenocování v Rakousku (Moravec 2007).

Příslušné orgány **Německa** věnují zvláštní pozornost na vytváření kapitálu z hlediska cestovního ruchu některých venkovských oblastí, kde jsou vesnice a selské statky dobře udržované. Proto je v Německu agroturistika provozována na více než 2/3 venkova. Německé farmy mají mimořádný zájem investovat a věnovat se této činnosti (Ciolac 2015).

Venkovský cestovní ruch je dnes rozšířenou aktivitou po celém **Španělsku** a je součástí nabídky volnočasových a rekreačních aktivit v každém regionu, i když jeho relativní význam se samozřejmě značně liší (Barke 2004).

3.4.2 Význam venkovské turistiky a agroturistiky v ČR

Agroturistika může pomoci českým podnikatelům získat dodatečný příjem, a tím zabránit odlivu obyvatel z venkova a zajištění pracovních míst. Jedná se o ideální typ české rodinné dovolené. Potenciál spočívá také v tom, že se jedná o udržitelný produkt cestovního ruchu, na což současný spotřebitel klade často důraz. Význam a potenciál agroturistiky potvrzuje také jeho podpora Ministerstvem zemědělství ČR. Ministerstvo také navázalo spolupráci se Svazem venkovské turistiky a agroturistiky. Jednou z důležitých činností instituce bylo vytvoření standardu ubytování v soukromí. U jednotlivých kategorií mohou být uděleny jedna až čtyři hvězdičky. Klasifikace zahrnuje:

- Pokoj pro hosty

- Apartmán pro hosty
- Objekt pro rekreaci
- Malé penziony.

Udělování a obnovování certifikátů provádí Svaz venkovské turistiky a agroturistiky. Platnost certifikátu jsou 3 roky. Z dalších aktivit je možno jmenovat zavedení značek v Kategorizaci zařízení agroturistiky a venkovské turistiky, a to značky Dovolená na statku, Dovolená na venkově, Zážitky na venkově. Značky, které jsou znázorněny na obrázku č. 10, jsou zárukou garance kvality a rozsahu poskytovaných služeb (eAgri 2017).

Obrázek č. 10 – Značky ve venkovské turistice Převzato z: Svaz venkovské turistiky a agroturistiky 2021

Kategorie Dovolená na statku značí služby agroturistiky včetně ubytování poskytovaného přímo zemědělským podnikatelem. Dovolená na venkově představuje služby venkovské turistiky včetně ubytování. Kategorie Zážitky na venkově představuje pravidelně se opakující zážitkový program bez ubytování. Zážitky v regionech jsou pravidelně se opakujícím zážitkovým programem bez ubytování, který se týká buď řemesla, umění a kultury, památek, nebo regionálních specialit (Svaz venkovské turistiky a agroturistiky 2021).

V České republice, stejně jako v mnoha dalších evropských státech, je agroturistika na vzestupu a její význam je zejména pro menší venkovské regiony a obce, včetně místních obyvatel a podnikatelů, velmi důležitý. Agroturismus má moc generovat a udržet pracovní místa, zabraňovat odlivu venkovského obyvatelstva, ekonomicky povzbuzovat obec a její možnosti zkvalitňování, a v neposlední řadě také přinášet zážitky a smysluplného trávení volného času pro návštěvníky.

Následující kapitola se bude věnovat venkovské turistice a právě agroturistice, a to z pohledu možností, které přináší v oblasti podnikání.

3.5 Podnikání ve venkovské turistice a agroturistice

3.5.1 Úvod do podnikání v agroturistice

Podstatou podnikání je, že podnikatel přetváří činností svůj nápad v nějaký efekt, většinou zisk. Základním motivem podnikání je dosažení zisku, zhodnocení vloženého kapitálu. Důležité je, aby k zahájení podnikání nedocházelo bez rozmyslu, ale s vytvořeným podnikatelským plánem a rozpočtem. Důležité je, aby podnikatel věděl, co vše bude muset koupit či přizpůsobit, co je jeho cílem, jak přesně bude podnikat a jaký finanční kapitál bude potřebovat, jaká bude jeho cílová skupina zákazníků i jak se bude lišit od konkurence. Vhodné je tedy ještě před zahájením podnikání udělat průzkum trhu a analýzu svých silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí (Veber & Srpová 2012).

Abdou et al. (2019) uvedli, že důsledkem pro pracovníky v oblasti venkovského cestovního ruchu, který lze z jejich studie vyvodit, je to, jak důležité je navrhnout vhodný marketingový balíček pro udržitelnost jejich podnikání. Vzhledem k tomu, že většinu praktikujících pracovníků venkovského cestovního ruchu tvoří lidé z venkova, kteří nemají žádné zkušenosti s marketingem služeb, je poskytování školení a pomoci jim důležitější a bude mít dopad na společnost.

3.5.2 Nabídka aktivit a segmentace trhu

Agroturistické farmy by měly být pro turisty zdrojem zábavy i vzdělávání, a měly by být otevřené různým typům turistů. Typickým spotřebitelem v agroturistice je jedinec vyšší sociální i profesní kategorie, s vysokou úrovní vzdělání a zájmem o kulturu, který ví předem, co na farmě zažije a touží prožít svůj volný čas blíž přírodě. Typický spotřebitel také touží po kontaktu s lidmi, chce si užít jejich pohostinnosti a rád ochutnává místní speciality. Dále zahraniční autoři hovoří o tom, že nabídek agroturistiky využívají zejména tyto kategorie turistů:

- Místní obyvatelé, kteří nebydlí daleko od farmy
- Občané městských oblastí, které se ovšem nachází v daném regionu, a na farmu cestují buď autem, autobusem nebo vlakem
- Obyvatelé mimo daný region, kteří ovšem požadují možnost využití také jiných volnočasových balíčků
- Zahraniční turisté, kteří mohou zajistit vysoké příjmy podnikatelům zejména mimo sezonu (Cornelia et al. 2017).

Důležité je, aby podnikatel věděl, jaká je jeho cílová skupina, aby dokázal nabídnout zajímavé volnočasové aktivity. Podnikatel by měl v rámci tvorby nabídky přihlídnout ke kritériím sociálního, geografického, demografického i dalšího charakteru. Musí nabídnout turistům to, co mu v domácím prostředí chybí, a co ho motivuje k návštěvě, ideálně opakované: rekreačně-zábavné aktivity, aktivity vyžadující fyzickou námahu, interakci se zvířaty na farmě, jízdu na koni, jedinečný zážitek z učení, a podobně (Cornelia et al. 2017).

Venkovský kapitál může mít nepřímou roli ve vytváření obrazu, který přitahuje turisty do určité destinační oblasti. Proto přilákání turistů, uspokojení jejich očekávání a povzbuzení jich k tomu, aby se v budoucnu vrátili, jsou zásadní prvky pro úspěšný venkovský cestovní ruch. Problém spočívá v tom, že venkovský kapitál má být využíván a prožíván nejen turisty, ale také místními obyvateli. Silnější smysl pro komunitu a místa a vyšší kvality života lze dosáhnout, pokud bude existovat shoda na způsobech rozvoje venkova (Horáková 2013). Chen et al. (2023) tvrdí, že z jejich zjištění v Číně vyplývá, že v případě venkovského cestovního ruchu by měly místní zúčastněné strany a podniky/poskytovatelé služeb cestovního ruchu zohledňovat zkušenosti svých návštěvníků uceleným způsobem.

Turisté se obecně rádi účastní hospodářských prací, například vybírání brambor nebo sbírání jahod či péče o zvířata. Výsledkem dovolené na farmě je nejen aktivní odpočinek a zábava, ale turisté také zlepši svůj vztah k půdě a krajině, posílí i vlastenecké pocity ve smyslu rozvoje sounáležitosti s národními kořeny (Dobrylovský 2021).

Za nejoblíbenější aktivity turistů v rámci agroturistiky zahraniční autoři považují procházky po krajině a mezi různými plodinami, požitky z tradiční venkovské kuchyně, na farmě vyráběné nápoje (ideální je, pokud se sami turisté mohou zapojit do výroby) a nákup malých a originálních suvenýrů (Cornelia et al. 2017).

3.5.3 Příležitosti a hrozby v podnikání

Podnikání v agroturistice má velké výhody a velký potenciál, ale existují také některé limity a překážky, které se mohou v podnikatelské činnosti objevit.

3.5.3.1 Příležitosti a význam agroturistiky

Venkov zahrnující krajinu a místní komunity je vystaven změnám způsobeným venkovskou turistikou. Průběh a rozvoj cestovního ruchu je třeba směřovat tak, aby nenarušil jak krajinu, tak život místních obyvatel. Podstatou je zachovat charakter navštěvovaného místa, tzn. nastavit koncept udržitelnosti zejména ve vztahu k zachování a šetrného využívání

přírodních zdrojů, které představují klíčový element rozvoje cestovního ruchu, zachování biodiverzity, estetické hodnoty krajiny a k zachování zdrojů místní identity. V neposlední řadě je velmi důležité dbát na soulad návštěvníků a místních obyvatel. V tom hrají velkou úlohu Místní akční skupiny (MAS), díky nimž jsou místní obyvatelé zapojeni do rozhodovacích procesů a podílejí se na dialogu. Velkou roli zde hraje i podnikatelská sféra a ekonomický výnos, který podporuje rozvoj venkova a tím i místní komunitu. Ekonomický faktor musí být sloučen se sociálně-kulturním rozměrem, který zahrnuje místní obyvatele a kulturně historické tradice, zvyky a také krajinu. (Šíp et al. 2020).

Důležitá je diverzifikace činností, a s tím související diverzifikace zdrojů příjmů. Diverzifikací se ve venkovském prostoru často vytvoří a stabilizují pracovní místa, čímž se přispěje ke snížení vyliďňování venkova (Boháčková & Hrabánková 2009).

Pro obce je rozvoj agroturistiky významný z důvodu, který byl uvedený, tedy že v konečném důsledku může zmírnit vyliďňování venkova, a to zejména tvorbou nových pracovních míst (Boháčková & Hrabánková 2009).

Vesnice s agroturistickými farmami a dalšími ubytovacími zařízeními pro venkovský cestovní ruch mohou jako celek těžit ze zlepšení estetiky, využití stávajících zdrojů bydlení, podpory získávání nových dovedností, rozvoje osobnosti prostřednictvím kontaktu s turisty, zvýšené péče o dědictví a stimulace podnikání (Baum 2011).

3.5.3.2 Bariéry a negativní aspekty agroturistiky

Zahraniční autoři se věnují případovým studiím a bariérám identifikovaným v konkrétních zemích. Na příklad ukrajinské studie autoři potvrdili, že obecně mohou být bariéry v rozvoji venkovského turismu řazeny do několika kategorií: legislativní, administrativní, technologické a sociální. Turistika sice může zajistit ekonomický rozvoj venkovského území, zajistit demografickou stabilitu a řešit naléhavé sociální a ekonomické problémy, ale identifikace bariér a ideálně prevence problémů je velice důležitá již od počátku vyvíjení aktivit směrem k rozvoji agroturistiky (Petrychenko & Melnyk 2010).

3.6 Programy rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky

3.6.1 Nadnárodní programy a strategie rozvoje

3.6.1.1 EU

Z nadnárodního pohledu lze jmenovat aktivity EU a například Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Daný fond financuje mimo jiné projekty, které přímo souvisí s rozvojem cestovního ruchu. Zaměřuje se zejména na podporu atraktivních pracovní příležitostí, řešení nedostatku dovedností, zlepšování venkovské infrastruktury nebo řešení odlivu mládeže z venkovských oblastí. Rozvíjí takzvané „chytré vesnice“ a zaměřuje se i na podporu obnovitelných zdrojů a různých turistických aktivit. Aktuálně je pro období 2021 až 2027 stanoven rozpočet na podporu projektů více než 380 miliard EUR (European Commission 2022).

Příkladem realizovaného projektu v předcházejícím období 2014-2020 je diverzifikace příjmů a doplnění příjmů o investice do agroturistiky v italské oblasti Arcevia. Lorenzo, 41letý podnikatel zdědil rodinný statek, ve kterém se pěstovalo víno, a vyráběl olivový olej. Farma o rozloze 23 hektarů se nachází ve vesnici na kopcích. Po neúspěšném pokusu znovu začít vyrábět víno se podnikatel začal soustředit na budování plantáže oliv. Plantáž vybudoval s pomocí podpory z fondů EU a dbal také na budování ekologických principů zemědělství. Rozhodl se dále zrekonstruovat rodinný dům z 19. století, aby mohl nabízet aktivity turistům a nabízet jim i stravovací služby. V domě vzniklo 6 bytů, které byly vybaveny co nejvíce dobovým nábytkem. Zvelebens byla také zahrada a okolí domu. Provozování agroturistiky minimálně 4 měsíce v roce podnikateli zajišťují kompenzaci případných problémů v hospodaření, jako je například nízká produkce oliv z důvodu jejich napadení škůdci (European Network for Rural Development 2018).

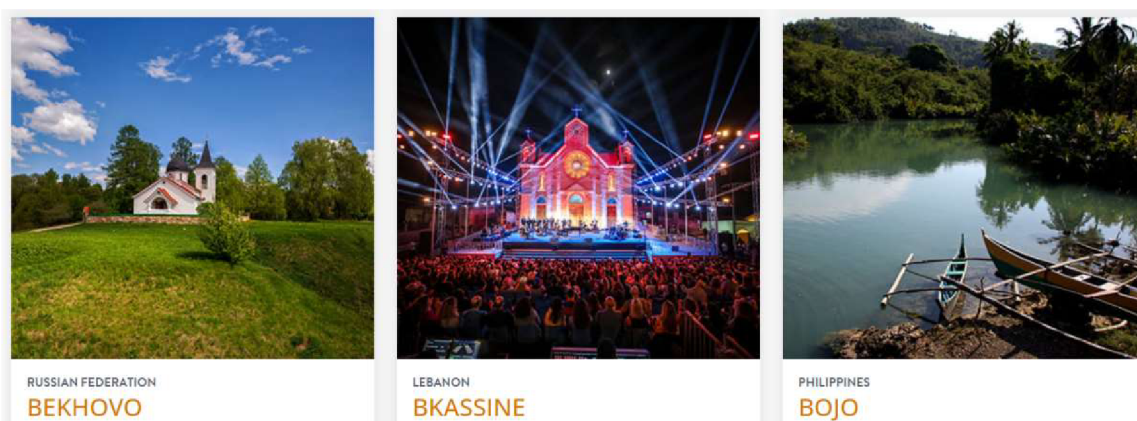
3.6.1.2 UNWTO

Rozvoj venkovské turistiky však nemusí probíhat pouze prostřednictvím fondů a realizace vybraných projektů. UNWTO například podporuje rozvoj venkovského turismu prostřednictvím vyhlásování vlastního žebříčku *Nejlepší turistické vesnice podle UNWTO*. Jak ukazuje níže přiložený obrázek č. 11, aktuální žebříček zahrnuje celkem 44 turistických vesnic po celém světě (UNWTO 2022).

Obrázek č. 11 – Mapa – UNWTO Nejlepší turistické vesnice Převzato z: UNWTO 2022

Konkrétně jsou v žebříčku zastoupeny například ruská vesnice Bekhovo, libanonská Bkassine, filipínská Bojo, japonská Miyama nebo indická Pochampally, z evropských destinací pak například portugalská vesnice Castelo Rodrigo, rakouská Kaunertal, španělská Lekunberri či kyperská Pano Lefkara (viz obrázek č. 12). Žebříček má přiblížit dané destinace a jejich atraktivitu co největšímu počtu turistů, a to jak regionálně, tak mezinárodně, a jedním z jeho důležitých cílů je podpora a rozvoj venkovského turismu (UNWTO 2022).

Obrázek č. 12 – Nejlepší turistické vesnice podle UNWTO Převzato z: UNWTO 2022

3.6.2 Národní programy v České republice

Za základní dokument, který se vztahuje ke strategickému plánování rozvoje venkovské turistiky, je považována Strategie rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR 2018-2025. Ještě před vydáním této strategie nebyl venkovský turismus ani agroturismus uchopen

komplexně. Ze statistického pohledu nebyl dosud na národní úrovni uchopen, chyběly podklady pro hodnocení trendů a efektivitu vložených prostředků nebo pro vhodný další směr rozvoje. Strategie byla vytvořena z podnětu Svazu venkovské turistiky a agroturistiky, a vznikla za podpory Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Strategie uvádí, že současný venkovský turismus v České republice je složen z pestré nabídky pobytů na zemědělských farmách a statcích i venkovských usedlostech již bez původní zemědělské funkce. Oblast však není statisticky sledována, a proto nelze s určitostí říci, kolik zařízení nebo osob je do poskytování venkovské turistiky zapojeno (Svaz venkovské turistiky a agroturistiky 2018).

Strategie rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR 2018-2025 analyzuje předpoklady pro rozvoj dané oblasti.

- **Selektivní předpoklady**
  - Demografické předpoklady (stárnutí populace, nízká porodnost, zařízení venkovského cestovního ruchu nejsou na stárnutí populace připraveny ani zaměřeny, většina se soustředí na rodiny s dětmi, klíčová je schopnost reagovat na trendy a očekávání zákazníků)
  - Politické předpoklady (velmi dobré podmínky, vyspělá země, patří k nejbezpečnějším zemím světa)
  - Socio-ekonomické předpoklady (čeští občané rádi cestují, tuzemský turismus je rozšířen, ale také rostou očekávání a požadavky na kvalitu služeb a zážitků, vzrůstá zájem o gastronomii a tradiční akce, cestování jako životní hodnota)
  - Profesní předpoklady (pro efektivní fungování zařízení cestovního ruchu je nutno, aby zemědělec či rodina měli dovednosti hostitele, kuchaře, chovatele, zahradníka, animátora, průvodce i manažera či marketéra, obecně je nedostatek kvalitní pracovní síly, vhodné by bylo celoživotní vzdělávání zemědělců-podnikatelů ve venkovské turistice)
  - Legislativní předpoklady (velmi problémové, neucelená a nesjednocená, nepřehledná legislativa)
  - Informační předpoklady (existuje například web www.prazdninynavenkove.cz, ale neexistuje ucelená nabídka všech služeb či zařízení ve venkovské turistice a agroturistice)
- **Lokalizační předpoklady**
  - Krajinné předpoklady (venkovská krajina s velmi příznivými předpoklady pro cestovní ruch představuje téměř 35 % rozlohy ČR, více než 2100 obcí,

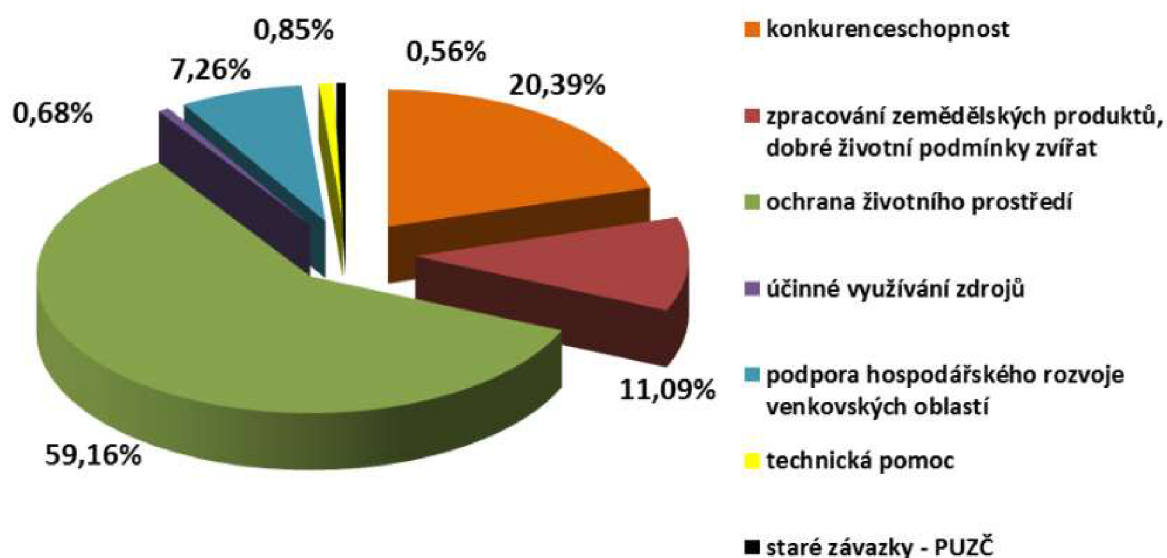
venkovská krajina s průměrnými předpoklady zaujímá téměř 30 % rozlohy a přes 2300 obcí)

- Realizační předpoklady
  - Dopravní předpoklady (infrastruktura v rámci množství v pořádku, problematická může být kvalita nebo sjízdnost)
  - Infrastruktura venkovského cestovního ruchu (kapacita ubytovacích zařízení je dostatečná, chybí dostatek kvalitních hostinských a stravovacích zařízení, kvalitně značené turistické stezky) (Svaz venkovské turistiky a agroturistiky 2018).

Strategie rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR 2018-2025 stanovila vize a cíle. Venkovský turismus se má v České republice stát jedinečnou a přitažlivou formou turismu, která bude mít konkurenceschopné produkty udržitelného turismu. Venkovský turismus by generoval podmínky pro ekonomické, kulturní i společenské oživení venkova, obnovoval by tradice a udržoval krajinu. Cílem je vytvoření podmínek pro tvorbu kvalitních a originálních produktů venkovského turismu, zvýšení návštěvnosti v daných zařízeních i mimo turistickou sezónu, prodloužení doby pobytu návštěvníků ve venkovských oblastech, a posílení role venkovského turismu na národní i regionální úrovni (Svaz venkovské turistiky a agroturistiky 2018).

V České republice lze jako program rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky jmenovat Program rozvoje venkova, který je financován z EU, konkrétně z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Řídícím orgánem programu je Ministerstvo zemědělství ČR. Pro období 2007-2013 bylo například využito asi 145 milionů eur, které byly využívány k budování rekreační infrastruktury a rozvoji služeb pro pěší i vodní turistiku, budování vinařských stezek nebo hipostezeček (Ministerstvo pro místní rozvoj 2007).

Novější program rozvoje venkova byl určen na období 2014-2020. Hlavním cílem byla obnova, zachování i zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, konkrétní oblasti, do kterých projekt investoval, ukazuje přiložený graf (obrázek č. 13). Program měl vytvořit nová pracovní místa, zvýšit hospodářský rozvoj i předávat znalosti. Více než pětina zdrojů podporovala rozvoj konkurenceschopnosti (oranžová barva), téměř 60 % se věnovalo na ochranu životního prostředí (zelená barva) (Státní zemědělský intervenční fond 2015).

Obrázek č. 13 – Alokace finančních prostředků z programu rozvoje venkova 2014-2020
Převzato z: Státní zemědělský intervenční fond 2015

Tato kapitola představila konkrétní programy rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky jak z pohledu mezinárodních institucí, tak z pohledu národních strategií vybraných zemí. Následující kapitola se již bude konkrétně věnovat vybrané oblasti pro účely praktické části práce, a to Českolipsku.

4 Materiál a metody

V praktické části práce byl nejdříve popsán region Česká Lípa pomocí veřejně dostupných zdrojů, z hlediska jeho polohy, turistických atraktivit a poskytovatelů agroturistiky. V rámci praktické části byly vypracovány dotazníky, které byly rozesílány. Také byl veden standardizovaný rozhovor se zástupci obcí na Českolipsku. Nedílnou součástí diplomové práce je vyhotovení SWOT analýzy.

4.1 Vlastní výzkumné metody

Pro splnění cílů práce bylo nezbytné získat povědomí o venkovské turistice a agroturistice a názory na ni a zanalyzovat současný stav venkovské turistiky a agroturistiky.

Pro účely této práce byl proveden kvantitativní výzkum formou jednoduchého dotazníkového šetření. Výhodou kvantitativního výzkumu je snadný výběr vzorku, poměrně rychlý sběr dat, objektivní výsledky i možnost zobecnění na větší soubor (Průcha 2014).

Kvantitativní výzkum byl proveden pomocí realizovaných jednoduchých dotazníků. Jeden dotazník byl zaměřen na širokou veřejnost. Otázky byly položeny na pohlaví a věk dotazovaného, místo jeho bydliště, zájem o venkovskou turistiku, zda dává přednost aktivní či pasivní dovolené, zda zná pojmy agroturistika a ekoturistika, a zda někdy prožili agroturistickou dovolenou, včetně konkrétního příkladu takové dovolené. Druhý dotazník byl zaměřen na návštěvníky a obyvatele regionu Česká Lípa. Otázky byly zaměřeny na zjištění základních informací o respondentovi a následně byly položeny otázky na venkovskou turistiku a agroturistiku v regionu Česká Lípa.

Skutečnost, že otázek ve všech dotaznících nebylo mnoho a vyplnění proto nezabralo respondentovi příliš dlouhou dobu, mělo za cíl přinést větší počet respondentů.

Žádosti o vyplnění dotazníků byly distribuovány online a v papírové podobě. Záměrně byli osloveni respondenti z Českolipska, tak i z dalších českých krajů, aby spektrum bylo co nejširší. V prosbě o vyplnění bylo uvedeno, že dotazník je pro účely diplomové práce a že dotazníky budou vyhodnoceny anonymně. Potom v rámci individuálních setkání byly předány vytištěné dotazníky občanům okresu Česká Lípa, kteří nemají přístup k internetu a i těmto respondentům bylo sděleno, že je dotazníkové šetření anonymní a pro účely diplomové práce. Většina respondentů je z Libereckého kraje, jelikož je práce zaměřena právě na okres Česká Lípa. Standardizovaný rozhovor pro statutární zástupce obcí v regionu Česká Lípa měl za cíl zjistit podporu a spolupráci jednotlivých obcí s ostatními institucemi.

Náhled dotazníku – zájem a povědomí o venkovské turistice a agroturistice

1. Jste žena/muž?
Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- Žena
- Muž

2. Jaký je Váš věk?
Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- Do 18 let
- 19-27 let
- 28-39 let
- 40-54 let
- 55 let a více

3. V jakém kraji bydlíte?
Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- Hlavní město Praha
- Jihočeský kraj
- Jihomoravský kraj
- Karlovarský kraj
- Kraj Vysočina
- Královéhradecký kraj
- Liberecký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Olomoucký kraj
- Pardubický kraj
- Plzeňský kraj
- Středočeský kraj
- Ústecký kraj

- Zlínský kraj
4. Zajímáte se o venkovskou turistiku? (Venkovská turistika zahrnuje rekreační aktivity na venkově.)
Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.
- ANO
  - NE
5. Dáváte přednost aktivní nebo pasivní dovolené?
Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.
- AKTIVNÍ
  - PASIVNÍ
6. Znáte pojmy agroturistika a ekoturistika?
Pokud ano, prosím, stručně je vysvětlete.
7. Prožili jste někdy agroturistickou dovolenou? (Agroturistikou je myšlen pobyt na venkově, farmách nebo statcích.)
Pokud ano, uveďte prosím příklad.

Náhled dotazníku – povědomí o venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa

1. Jste žena/muž?
Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.
- Žena
  - Muž
2. Jaký je Váš věk?
Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.
- Do 18 let
  - 19-27 let
  - 28-39 let
  - 40-54 let
  - 55 let a více

3. V jakém kraji bydlíte?

Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- Hlavní město Praha
- Jihočeský kraj
- Jihomoravský kraj
- Karlovarský kraj
- Kraj Vysočina
- Královéhradecký kraj
- Liberecký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Olomoucký kraj
- Pardubický kraj
- Plzeňský kraj
- Středočeský kraj
- Ústecký kraj
- Zlínský kraj

4. Myslíte si, že region Česká Lípa má potenciál být dobrou destinací z pohledu venkovské turistiky a agroturistiky?

Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- ANO
- NE

5. Znáte nějaká zařízení, která poskytují služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa? Pokud ano, prosím uveďte jaká.

Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- ANO
- NE

6. Využili jste nebo využíváte nabízené služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa?

Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- ANO
- NE
- NEVÍM O ŽÁDNÉ TAKOVÉ NABÍDCE

7. Myslíte si, že je nabídka venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku dostatečná?

Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- ANO
- NE

8. Jak se k Vám dostaly informace a nabídky ve venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa?

Uveďte prosím.

9. Považujete, že je venkovská turistika a agroturistika v regionu Česká Lípa dostatečně propagována?

Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- ANO
- NE
- NEVÍM

10. Jaké největší negativum podle Vás přináší rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky?

Uveďte prosím.

11. Myslíte si, že jsou v obcích jednotlivé atraktivity dostatečně propagovány?

Zakroužkujte, prosím, odpovídající variantu.

- ANO
- NE

Náhled otázek pro standardizované rozhovory – podpora a spolupráce obcí v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky

1. Máte v obci podnikatele v oboru venkovské turistiky a agroturistiky?
2. Podporuje Váš úřad rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky? Pokud ano, prosím, uveďte jakým způsobem.
3. Stoupá zájem turistů o různé atraktivity spojené s venkovskou turistikou a agroturistikou ve Vaší obci?
4. Budujete cyklostezky?
5. Spolupracujete v rámci regionu Česká Lípa na propagaci a rozvoji obce i s dalšími obcemi a institucemi, případně i zahraničními obcemi a institucemi?
6. Prosím, uveďte tři nejzávažnější problémy, které mají dopad na rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky.

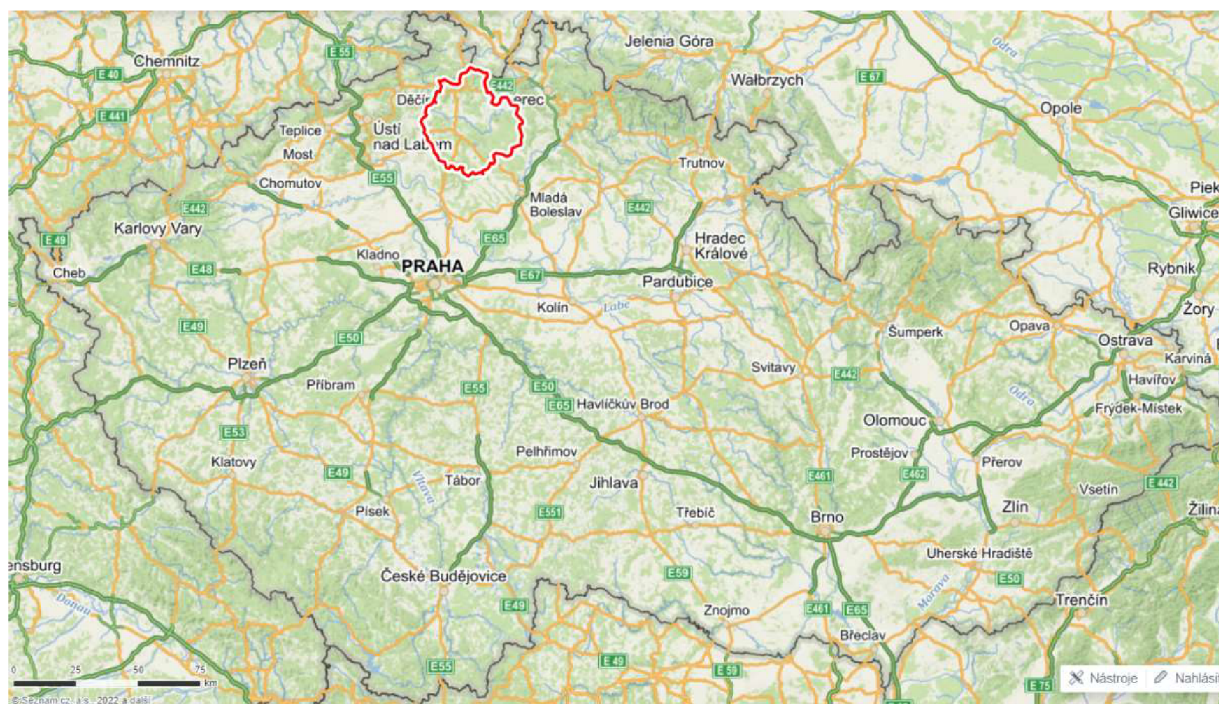
4.2 Charakteristika regionu Česká Lípa

Tato kapitola se věnuje konkrétní vybrané lokalitě pro analýzu agroturistiky, a to Českolipsku.

4.2.1 Charakteristika lokality Českolipsko

Region Českolipsko představuje severočeské pohraničí, kterým prochází část Českého středohoří a Lužických hor. Českolipsko je regionem, jehož centrem je okresní město Česká Lípa v Libereckém kraji. Oblast zahrnuje mnoho lesů, skal, hradních zřícenin i velkých rybníků a bývá nazývána severočeskou Riviérou. Střední a jižní část Českolipského regionu pak Máchovým krajem (Česká Lípa 2022).

Obrázek č. 14 na další straně znázorňuje mapu České republiky, na které je označen okres Česká Lípa.

Obrázek č. 14 – Poloha Českolipska na území České republiky Převzato z: Mapy.cz 2022

Okres Česká Lípa byl reformou státní správy vytvořen roku 2003, kdy zde byl vytvořen správní obvod obce s rozšířenou působností Česká Lípa, na jehož území leží územní obvody pověřených obcí Česká Lípa, Doksy, Mimoň a správní obvod Nový Bor s územními obvody pověřených obcí Cvikov a Nový Bor. V okrese Česká Lípa se nachází téměř šedesátka obcí a žije zde více než sto tisíc obyvatel. Střediska osídlení jsou hlavně Česká Lípa, následují města Nový Bor, Mimoň a Doksy. Podíl zemědělské půdy v okrese Česká Lípa tvoří více než 40 %. Největší Máchovo jezero není pouze rekreační oblastí, ale slouží i k chovu ryb. Tradičně je zde rozšířený průmysl, významná je i výroba automobilových dílů v České Lípě a Stráži pod Ralskem. Území je důležitým dopravním uzlem a je navštěvováno i zahraničními turisty pro své přírodní podmínky, životní prostředí nebo kulturní a historické památky (Český statistický úřad 2021). Obrázek č. 15 na další straně znázorňuje územní působnosti okresu Česká Lípa.

Obrázek č. 15 – Mapa Českolipska Převzato z: MAP Českolipsko a Novoborsko 2022

4.2.2 Turistika a agroturistika na Českolipsku

Českolipsko zahrnuje turistické oblasti Máchův kraj, České středohoří, oblast Lužické hory, Ještědský hřbet a Podještědí. Z dalších atraktivit lze jmenovat hrad Sloup, Bezděz, vesnické památkové rezervace a zóny, unikátní poutní místa, jako například českolipský Augustiánský klášter, kde sídlí Vlastivědné muzeum a galerie. Oblast je celosvětově proslulá sklářstvím (Liberecký kraj 2020).

Obecně Českolipsko jako turistický region nabízí kvalitní pěší turistiku s množstvím dobře značených stezek a velkým množstvím atraktivit. Rozšířené jsou také cyklostezky, například nejoblíbenější cyklostezka Varhany. Turisté a rekreatanti často míří k rybníkům, z nichž nejnavštěvovanější je Máchovo jezero. Znamé jsou také například Hamerský rybník nebo Novozámecký rybník, který je velmi známý mezi ornitology (Česká Lípa 2022).

Turisté navštěvují chráněné krajinné oblasti (například Kokořínsko nebo České středohoří), národní přírodní rezervace (Břehyně-Pecopala nebo Novozámecký rybník), národní přírodní památky (například Peklo, Panská skála). V okolí Máchova jezera se značně rozvíjí cykloturistika i hipoturistika (Český statistický úřad 2021).

Českolipsko bývá také označováno za turistickou křižovatku Českého severu. Z oblasti pěší turistiky je častým cílem návštěvníků přírodní památka Peklo, tedy lužní les se skalními pískovcovými stěnami a potoční nivou. Na dně údolí pravidelně rozkvétají tisíce chráněné bledule jarní. Peklem vede naučná stezka s informačními tabulemi. Z cykloturistiky lze jmenovat Hradčanský okruh, ve kterém cyklisté mijí pískovcové útvary, krásné lesy, čisté rybníky, koňské farmy i malou ZOO. V oblasti je také velké množství naučných stezek (Regionální turistické informační centrum Česká Lípa 2022).

Jak již bylo v práci uvedeno, neexistuje žádný ucelený seznam podnikatelů, kteří by nabízeli agroturistické služby, a neexistuje ani žádný kompletní přehled agroturistiky na Českolipsku. Závěr této kapitoly se pokusí prostřednictvím různých oficiálních internetových zdrojů představit co nejvíce možností agroturistiky v dané oblasti. Prozatím ovšem bude agroturistika představena jen z obecného pohledu, neboť blíže se jí v daném území věnuje následující kapitola. V této kapitole se pokusíme jmenovat co nejvíce farem a z nich vyzdvihnout ty, které se věnují agroturistice, a další poskytovatele agroturistiky, a ti budou blíže představeny v následující kapitole.

Online databáze farem hovoří o těchto farmách: Symbióza Dubá (vyrábí produkty z koziho mléka), Kozi farma Nový Dvůr v Sosnové (kozi sýry), Farma Holany (ekologická farma s pastvinami, ornou půdou i sady, nabídka ubytování a agroturistiky), Farma Sixta v Doksech (chmelařství, ovocnářství, vinohradnictví, živočišná výroba, a další), Ekofarma Karasy v obci Zahrádky (bez webových stránek, prodej vajec, medu, chov hospodářských zvířat). Dále databáze uvádí zemědělské podnikatele, mezi nimi například Jiřího Štáglu v České Lípě (provozuje ekofarmu Jezvé, sadařství, ovocnictví, nabídka tematických pobytů, ale také nabídka mediace a terapie), nebo Ludka Šťastného (celoroční dětské pobytové a příměstské tábory, včetně jízdy na koních) a další podnikatele. Dále JS Vrchovany – Obrok (sportovní klub, jízda na koni, chovatelské akce, pobyty pro děti s ubytováním na farmě), a Včelí farma Wilík ve Skalici (prodej medu) (iDatabaze 2022).

Z celkem 15 farem a zemědělských podnikatelů se agroturistice věnuje 5 z nich: Kozi farma Nový Dvůr v Sosnové, Farma Holany, Ekosad Jezvé, JS Vrchovany a Luděk Šťastný.

Jejich činnosti v oblasti agroturistiky budou blíže představeny v kapitole č. 4.2.3, společně s dalšími poskytovateli v této oblasti.

Kromě uvedených farem ještě další internetové zdroje hovoří o Farmě Heřmaničky u České Lípy, která nabízí zrekonstruovanou zemědělskou usedlost, penzion na farmě, venkovní občerstvení, půjčovnu lodí nebo vodácké tábořiště (Farma Heřmaničky 2022). Služby nabízí také Farma Hvozd, která poskytuje nejen ubytování, ale také stravovací služby nebo pořádání svateb (Farma Hvozd 2022). Subjekty, které se věnují oblasti agroturismu, ale nejsou pouze farmy, jak ukáže následující kapitola.

4.2.3 Poskytovatelé služeb v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky

V této kapitole budou představeni poskytovatelé služeb v oblasti agroturistiky, a to jak již stručně zmíněné farmy a statky v předchozí kapitole, tak i další poskytovatelé, a to tak, aby byl jejich přehled co nejkompaktnější. Nejprve budou přiblíženy již zmíněné farmy.

Kozí farma Nový Dvůr v Sosnové má historii starou více než 200 let. Statek má dvě nádvoří, patří k němu altán Josefovská vyhlídka, a jeho poloha je vedle chráněného území Pekla. Na statku byl vybudován ateliér a výstavní síň, kde se od roku 2003 uskutečňují každoroční setkání malířů a sochařů. Kromě samotné výroby a prodeje různých druhů kozích sýrů nabízí farma také ubytování v penzionu i možnosti využití konferenční místnosti (Kozí farma Nový Dvůr 2022).

Farma Holany představuje větší subjekt v agroturistice. Jedná se o velkou ekologickou farmu s pastvinami, ornou půdou i sady. Na pastvinách se pase čistokrevný dobytek plemene Limousine. Farma má navíc energetickou soběstačnou, a to díky generátorům elektrické energie a výrobě bioplynu. Farma nejen pěstuje a prodává plodiny, chová dobytek, ale také nabízí ubytování a provozuje palírnu ovoce (Farma Holany 2022).

Ekosad Jezvé provozuje podnikatel Jiří Štágl. Ten se věnuje také mediaci a terapii, nabízí konzultační služby. Na jižní Moravě provozuje farmu Božice, na Českolipsku pak právě farmu Jezvé. Rodinný sad je místem, kde podnikatel nabízí skupinám a jednotlivcům fyzickou práci, provozuje zde také zážitkovou pedagogiku, exkurze. Jiří Štágl získal mimo jiné ocenění Živnostník Libereckého kraje 2011, v roce 2017 byl nominován na ocenění „Poděkování starostky Města Česká Lípa“. Kromě nabídky pracovní terapie v sadu nabízí posad dětské víkendové pobyty s programem běžného života na farmě, jako je chystání dřeva, pasení hus, sekání trávy nebo česání ovoce). V nabídce je i možnost dopravy dítěte na ekofarmu (Ekosad 2022).

JS Vrchovany – Obrok se věnuje chovu koní i agroturistice. Farma se nachází pod zříceninou Starý Bernštejn a nabízí krásnou krajinu pro projížďky na koních. Projet se mohou jak děti a začátečníci, tak pokročilí. Ubytování je zajišťováno v apartmánu roubené chalupy, které je perfektním výchozím bodem k turistice a návštěvě hradu Bezděz, Doksy, Starý Bernštejn nebo zámku Zákupy. Nabízeny jsou také pobyty pro děti na farmě (Vrchovany 2019).

Podnikatel Luděk Šťastný provozuje **Šťastný statek**, který nabízí ubytování obklopené pastvinami a sousedící s lesem, kdy statek je rozdělen na obytnou část pro majitele a ubytovnu s počítačovou učebnou pro zákazníky (Šťastný statek 2022).

Farma Heřmaničky je rekonstruovaná zemědělská usedlost s penzionem se 4 pokoji, venkovním občerstvením i půjčovnou lodí a vodáckým tábořištěm, kde je k dispozici pitná voda, WC, na přání také možnost snídaně. Farma se nachází v krásném prostředí Máchova kraje, nedaleko je cyklostezka a protéká zde řeka Ploučnice. Na farmě provozovaný dětský klubík nabízí všechny činnosti spojené s péčí o koně a je určen dětem ve věku 4-10 let. Na farmě lze zakoupit čerstvá vejčička a kravské mléko (Farma Heřmaničky 2022).

ZOD Brniště je akciová společnost, která patří k nejúspěšnějším zemědělsko-potravinářským podnikům v ČR. Družstvo pěstuje obiloviny a je největším chovatelem krocanů a krůt na českém území. Patří k předním chovatelům holštýnského skotu. Jako společensky odpovědná firma vybudovalo ZOD Brniště Ekocentrum, kde nabízí vzdělávací programy pro školy, vybudovalo také Stezku hastrmanů i některé jezdecké stezky v regionu. Pracují tak, aby venkovská krajina poskytla svým obyvatelům práci a přitom zůstala nedotčená, zachovaná a přitažlivá pro další návštěvníky. V družstvu pracuje více než 150 zaměstnanců, někteří v prvovýrobě, další v dceřinné firmě PROMINENT CZ a další v Podralském nadačním fondu (ZOD Brniště 2016).

Podralský nadační fond byl zemědělských obchodním družstvem Brniště zřízen proto, aby českolipský kraj zůstal atraktivním místem pro život místních obyvatel i návštěvníků. Díky PNF byla vybudována Stezka hastrmanů Brniště, zábavně-vzdělávací okruh o délce 7 kilometrů, určený pro pěší turistiky, cyklisty i maminky s kočárky. Podralský nadační fond se také zasloužil o vybudování více než 30 kilometrů jezdeckých stezek. Další aktivitou je pořádání akcí pro veřejnost, jako jsou Dožínky Brniště, Brnišťský půlmaratón nebo Festival Jurt. Střediskem aktivit Podralského nadačního fondu (PNF) je Ekocentrum Brniště (ZOD Brniště 2016).

Ekocentrum Brniště je obklopeno parkovou zahradou, nabízí učební i přednáškové sály, výstavní plochy, herní místnosti pro děti i informační centrum. Ekocentrum organizuje semináře a přednášky, pořádá kreativní a relaxační večery. Pro mateřské a základní školy jsou nabízeny programy zaměřené na ekologii a zemědělství (ZOD Brniště 2016). Cílem Ekocentra je pomáhat lidem porozumět přírodě, posílit odpovědnost člověka v krajině a zapojit děti do ochrany a obnovy kulturního i přírodního bohatství v kraji. Konkrétním programem nabízeným pro mateřské školy je například „Jak skřítkci sázeli semínko“, kde pohádka děti zavede do světa semínek. Děti si zkusí semínka zasadit a některá ochutnat. Program nazvaný „Od kapky vody k moři“ děti seznámí s ledovcem, lesem i pouští, rozkvétáním leknínu a vyrobí si na památku vodní vílu (Ekocentrum Brniště 2022).

Rozvoj venkovské turistiky nabízí také naučné stezky. **Naučná stezka Ralsko** začíná v zámeckém parku v Mímoně a napojuje se na turistické značení a vede ke zřícenině hradu Ralsko. Stezka je určena zejména dětem, především na druhém stupni základních škol. Trasa má 11 kilometrů a 14 zastávek, která jsou označena erby s číslem. Ke každé zastávce jsou pro děti vytvořeny zábavné pracovní listy s úkoly. Programem děti doprovází rytíř Jan z Ralska a děti seznámí s tamními rostlinami, živočichy i historií nebo geologií (Liberecký kraj 2021). Z dalších naučných stezek lze jmenovat **naučnou stezku Peklo**, která má celkem 13 kilometrů. Naučná stezka vede národní přírodní památkou Peklo i osadou Karba s lidovou architekturou, pískovcovými skalisky s vytesanými místnostmi, kde se za válek ukrývali tamní obyvatelé. Počátečním místem stezky je obec Zahrádky. Stezka zahrnuje také dětské hřiště, skalní tunel, nedaleko stezky se nachází i zřícenina hradu Jestřábí (Výlety-zábava 2022).

Turisté často navštěvují také oboru Židlov, druhou největší českou oboru, ve které žijí zubří i jeleni. Obora se nachází nedaleko Mímoně a vznikla na bývalé tankové střelnici Židlov (Český rozhlas Liberec 2017). Pro cyklisty je v regionu velké množství cyklotras, například trasy po zaniklých obcích Ralska, které například vedou do zaniklých míst v okolí Kuřívod, okolo kaskád rybníků na Hradčanském potoce, do okolí Máchova jezera nebo do centra Geoparku Ralsko (Visit Ralsko 2022 (a)). **Národní Geopark Ralsko** leží na území bývalého vojenského prostoru Ralsko, mezi třemi středověkými hrady: Ralsko, Bezděz a Děvín. Geopark je součástí turistické destinace Máchův kraj a jeho část leží v Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko-Máchův kraj. V Geoparku lze realizovat geoturistiku, tedy atraktivní poznávání krajiny a jejich geologických unikátů jako skalní města nebo fosílie. Na geo-výpravy se lze vydat s průvodcem, a to i do zákoutí, kam by se běžně turista nevydal. V Geoparku je také

možné hrát kolokační hry, například „Pátrání po jeřábovi Filipovi“. V zaniklých obcích Ralska lze pozorovat také Land art, tvorbu krajinného umění, umělecké stezky (Visit Ralsko 2022 (b)).

5 Výsledky

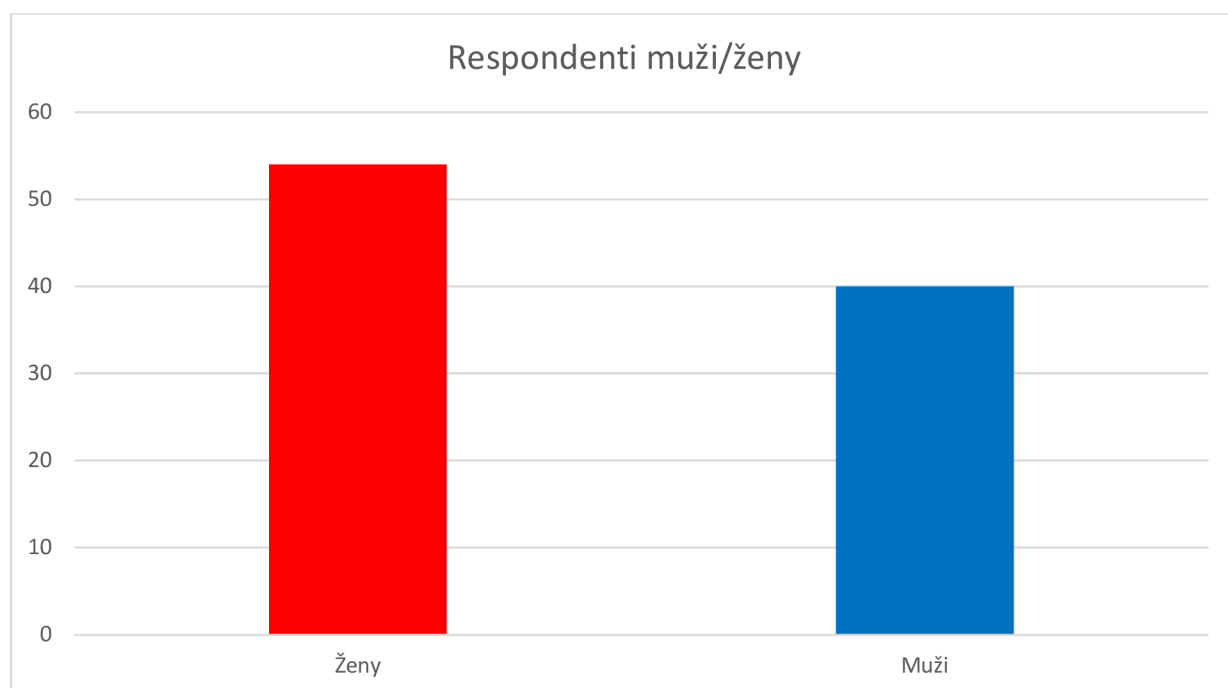
5.1 Dotazníkové šetření – zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku

V této části diplomové práce jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření, které bylo uskutečněno s cílem zmapovat zájem či nezájem lidí a povědomí o venkovské turistice a agroturistice. Celkem bylo obdrženo 94 vyplněných dotazníků, které autorka následně vyhodnocovala.

5.1.1 Charakteristika respondentů

První otázka: Jste žena/muž? (Zakroužkujte správnou odpověď).

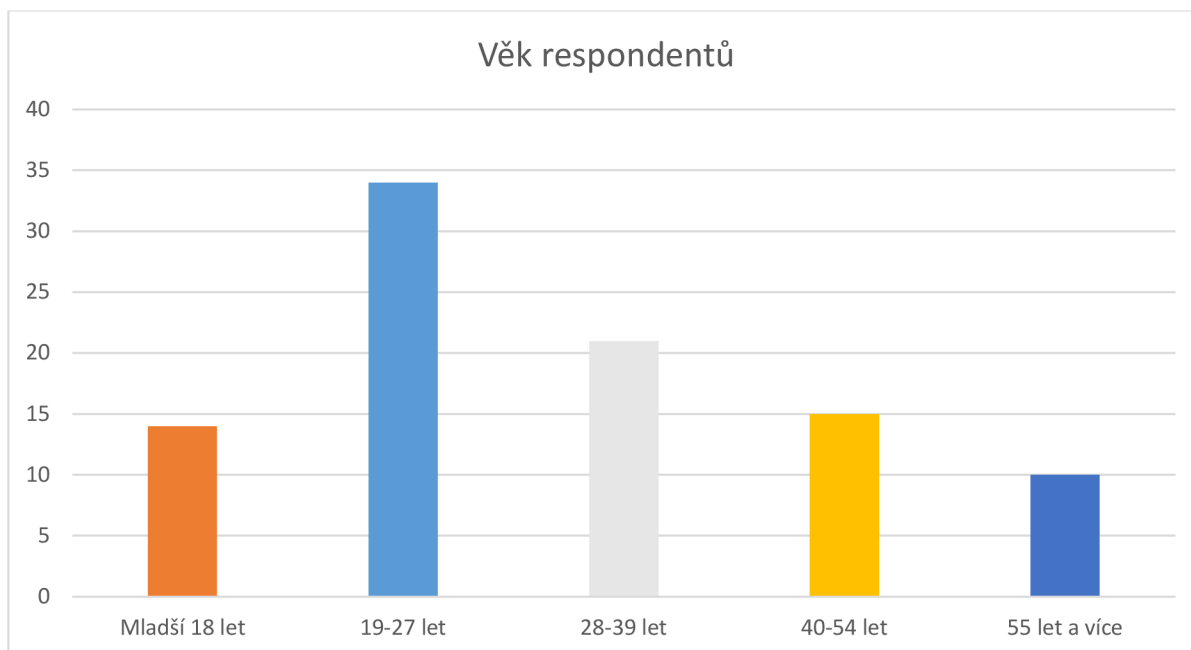
Z celkem 94 respondentů bylo 54 žen a 40 mužů. Výsledné odpovědi jsou znázorněny na grafu, viz obrázek č. 16 níže.

Obrázek č. 16 – Respondenti muži/ženy (Vlastní zpracování autorky)

Druhá otázka: Jaký je Váš věk?

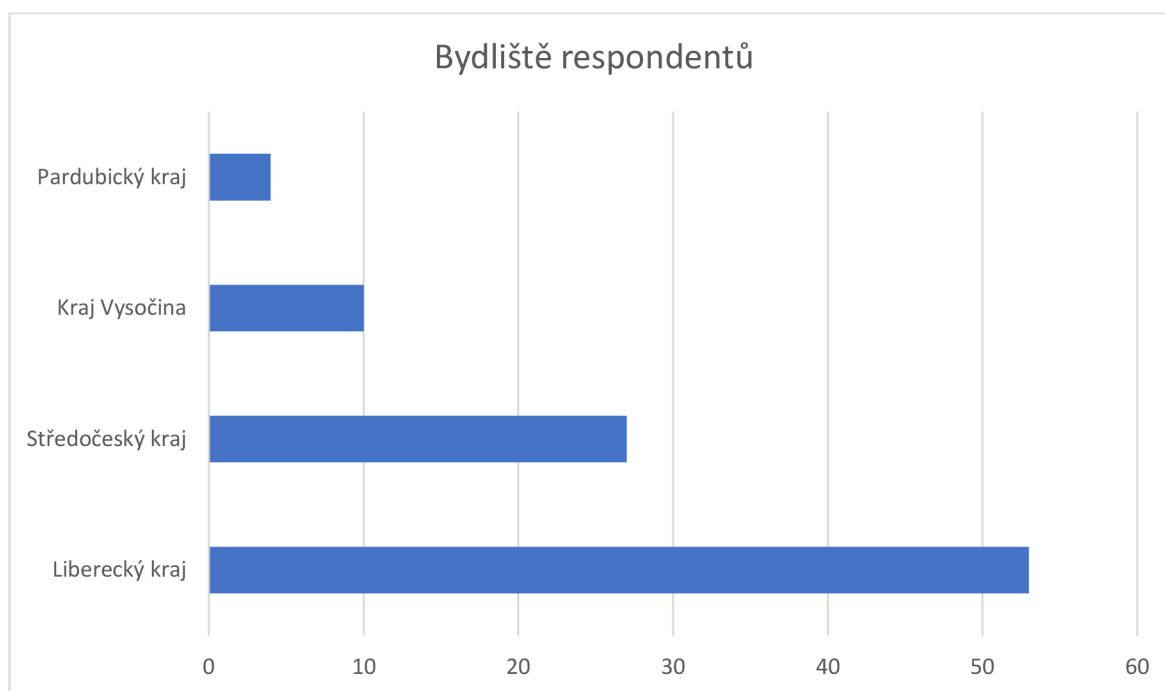
Nabízené možnosti byly navrženy tak, aby obsahovaly skupinu nezletilých (do 18 let), mladých a pravděpodobně spíše bezdětných (19-27 let), mladé rodiče (28-39 let), rodiče větších dětí (40-54 let) a starší dospělí (55 let a více). Dotazník vyplnilo 14 osob mladších 18 let, 34 osob ve věku 19-27 let, 21 osob ve věku 28-39 let, 15 osob ve věku 40-54 let a 10 osob nad 55 let. Odpovědi jsou znázorněny na další straně na obrázku č. 17.

Obrázek č. 17 – Věk respondentů (Vlastní zpracování autorky)

Třetí otázka: V jakém kraji bydlíte?

Pro úplnost byly následně všechny kraje České republiky vyjmenovány a dotazovaní z nich vybírali. Liberecký kraj, pod který spadá oblast Českolipska, zvolilo celkem 53 dotazovaných. Ostatní respondenti volili kraje: Středočeský (27 dotazovaných), Vysočina (10 respondentů) a Pardubický kraj (4 dotazovaní). Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 18.

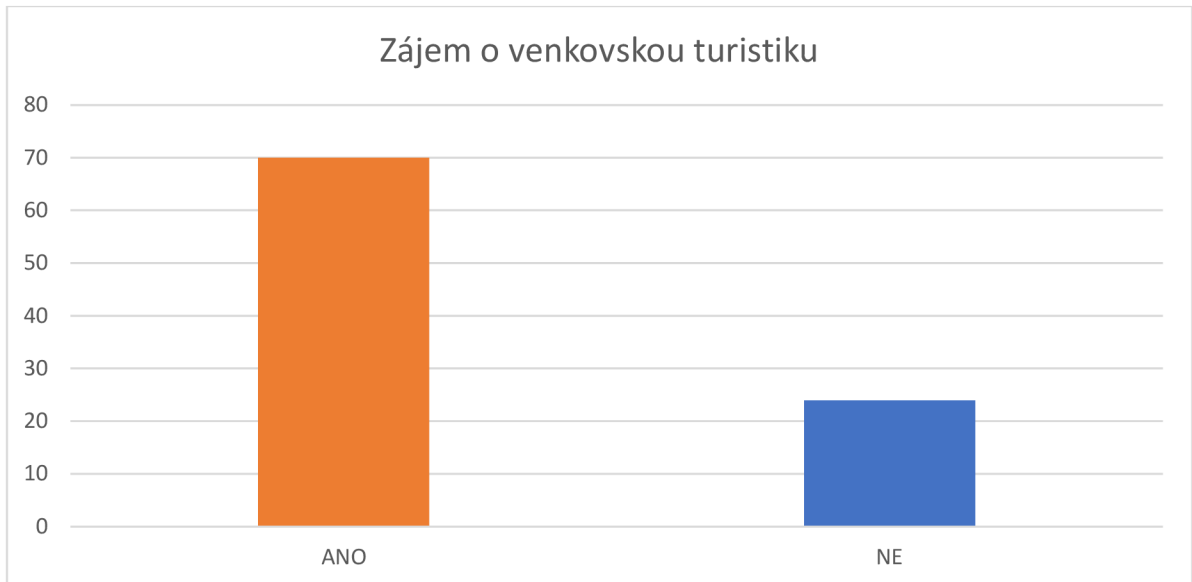

Obrázek č. 18 – Bydliště respondentů (Vlastní zpracování autorky)

5.1.2 Zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku

Čtvrtá otázka: Zajímáte se o venkovskou turistiku? (Venkovská turistika zahrnuje rekreační aktivity na venkově).

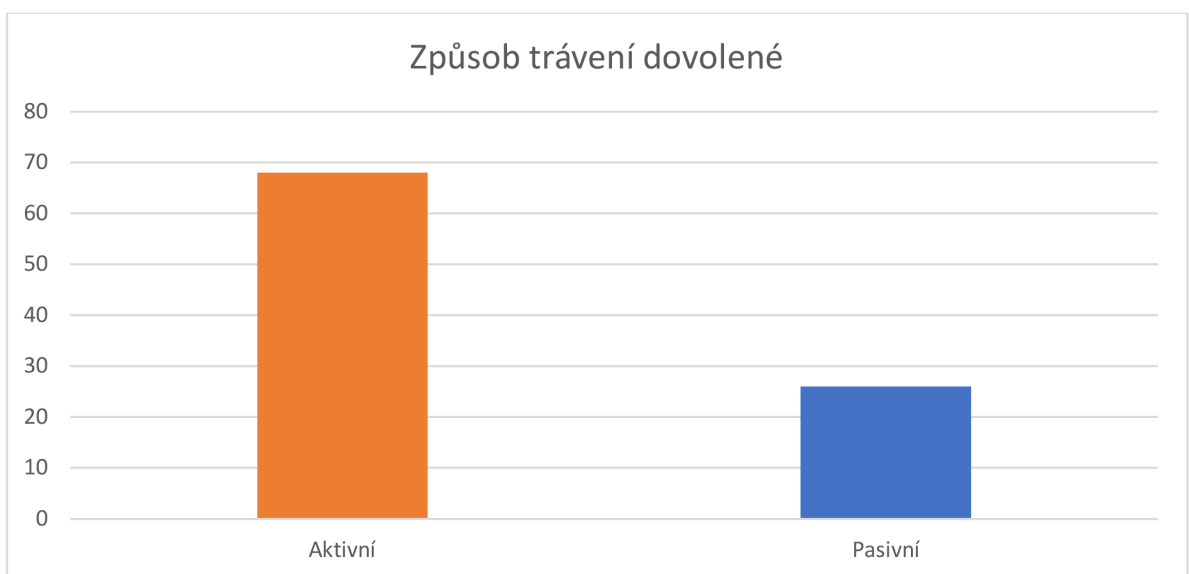
Na uvedenou otázku odpovědělo 70 osob, že se o venkovskou turistiku zajímá, 24 se o ni nezajímá. Odpovědi jsou znázorněny níže na obrázku č. 19.

Obrázek č. 19 – Zájem o venkovskou turistiku (Vlastní zpracování autorky)

Pátá otázka: Dáváte přednost aktivní nebo pasivní dovolené?

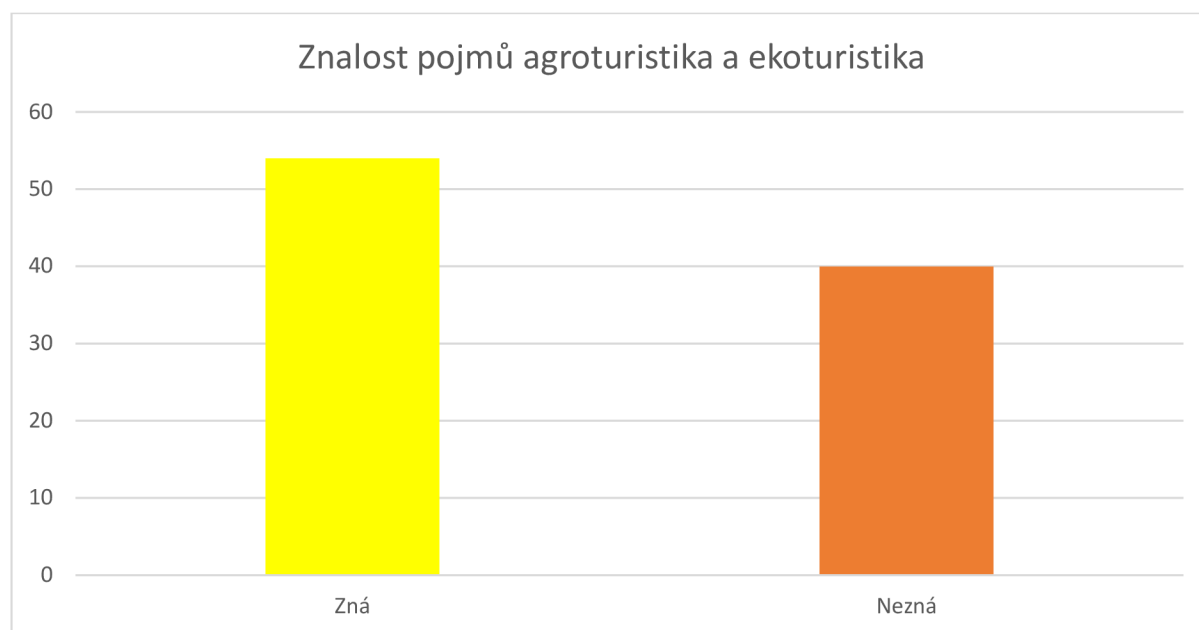
Aktivně tráví dovolenou raději 68 respondentů, dalších 26 dává přednost pasivní dovolené. Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 20 níže.

Obrázek č. 20 – Způsob trávení dovolené (Vlastní zpracování autorky)

Šestá otázka: Znáte pojmy agroturistika a ekoturistika? Pokud ano, prosím, stručně je vysvětlete.

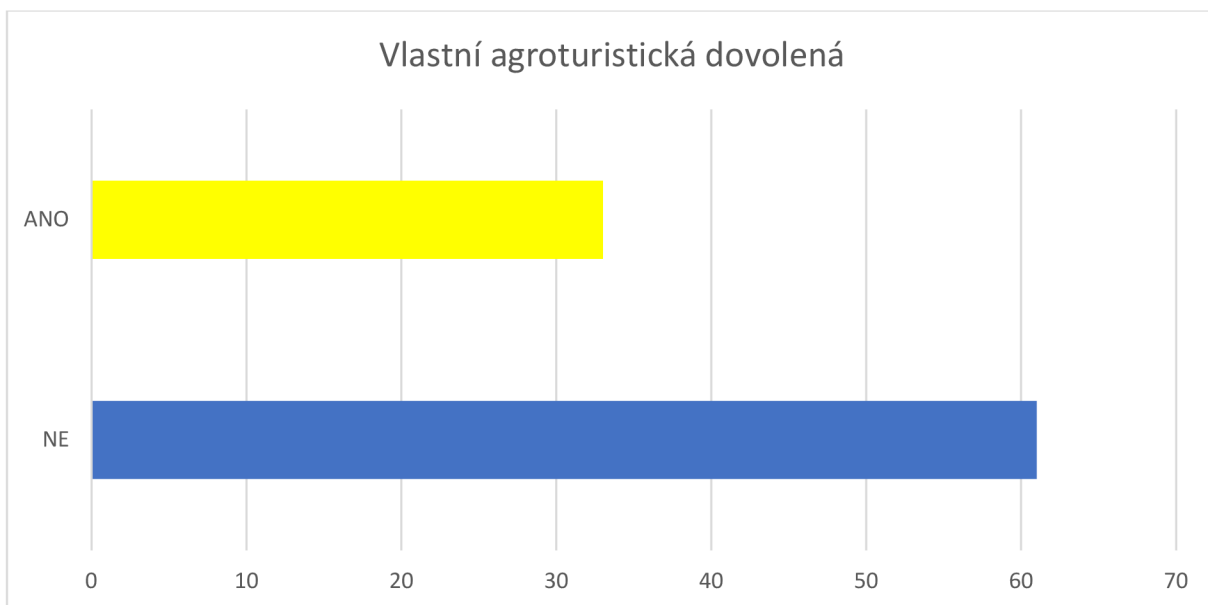
Za správnou odpověď autorka považovala agroturistiku jako turistiku na venkově, na farmě, trávení dovolené v souvislosti se zemědělskými aktivitami. Za správnou odpověď u ekoturistiky autorka považovala ekologickou turistiku, odpovědný cestovní ruch, i turistiku s malým negativním dopadem na přírodu a podobné odpovědi. Oba pojmy správně uvedlo 54 dotazovaných. Dalších 40 se správným definicím obou pojmů nedokázalo přiblížit. Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 21.

Obrázek č. 21 – Znalost pojmů agroturistika a ekoturistika (Vlastní zpracování autorky)

Sedmá otázka: Prožili jste někdy agroturistickou dovolenou? (Agroturistikou je myšlen pobyt na venkově, na farmách nebo statcích). Pokud ano, uveďte prosím příklad.

Agroturistickou dovolenou někdy prožilo 33 dotazovaných, dalších 61 takovou dovolenou neprožilo. Z respondentů, kteří zažili agroturistickou dovolenou, jich nejvíce uvedlo obecně pobyt na farmě (20), další uvedli pobyt spojený se staráním se o koně a jízdou na koni (7) a další uvedli pobyt spojený se zemědělskými pracemi a podílením se na chodu vinice nebo sklizni plodin (3). Další 3 dotazovaní uvedli, že agroturistickou dovolenou prožili, ale příklad neuvedli. Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 22.

Obrázek č. 22 – Vlastní agroturistická dovolená (Vlastní zpracování autorky)

Závěrem lze tedy shrnout, že dotazník vyplnilo 94 respondentů, mezi nimi muži i ženy a zástupci všech věkových kategorií. Dotazovaní bydlí v Libereckém kraji, Středočeském, kraji Vysočina a Pardubickém. Téměř 75 % dotazovaných uvedlo, že se o venkovskou turistiku zajímá. Více než dvě třetiny dotazovaných dává přednost aktivní dovolené před tou pasivní. Pojmy agroturistika a ekoturistika dokázalo správně definovat, nebo se alespoň obsahově správné odpovědi přiblížit 57 %, tedy zhruba polovina. Osobně agroturistickou dovolenou prožilo 35 % dotazovaných, tedy asi třetina, přičemž nejčastěji se jednalo o pobyt na farmě.

Co se týká dalších souvislostí, které byly v průběhu vyhodnocování dotazníku zjištěny, častěji agroturistickou dovolenou zažily ženy než muži. Agroturistickou dovolenou zažili všichni dotazovaní z věkové skupiny 40-54 let.

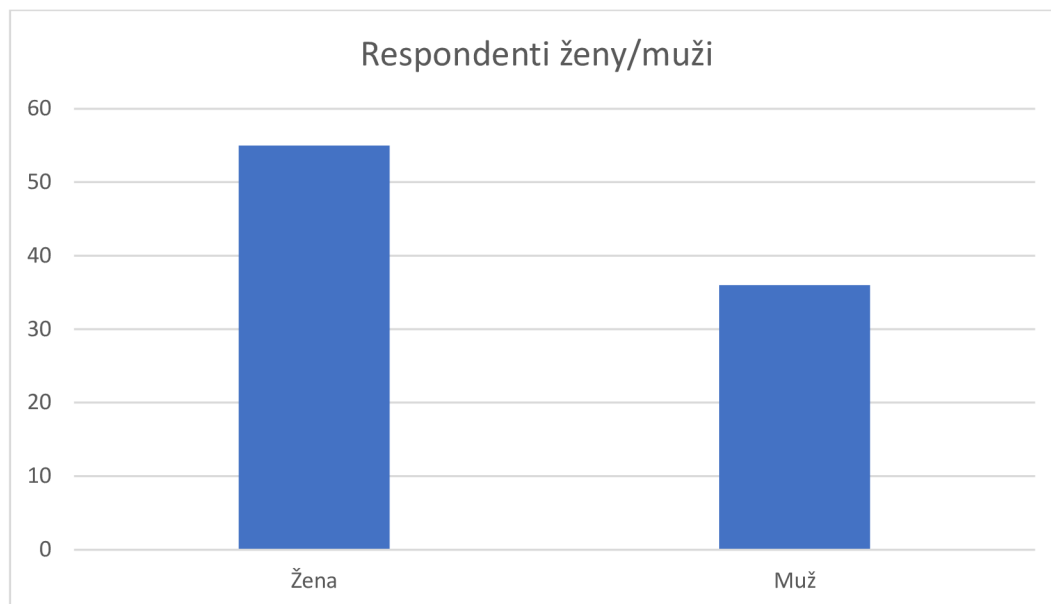
5.2 Dotazníkové šetření – povědomí o venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa

V této části diplomové práce jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření, které bylo uskutečněno s cílem zjistit povědomí obyvatel a návštěvníků o nabídce zařízení a propagaci venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa. Zjištění budou použita k ověření stanovených hypotéz. Celkem bylo obdrženo 91 vyplněných dotazníků, které autorka následně vyhodnocovala.

5.2.1 Charakteristika respondentů

První otázka: Jste žena/muž? (Zakroužkujte správnou odpověď).

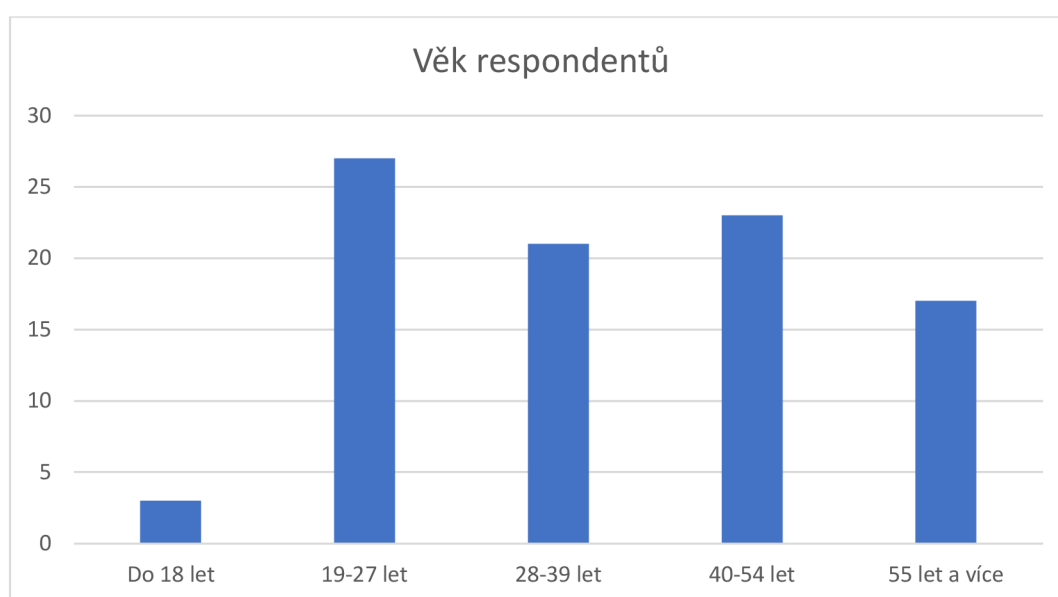
Z celkem 91 respondentů bylo 55 žen a 36 mužů. Výsledné odpovědi jsou znázorněny na grafu, viz obrázek č. 23.

Obrázek č. 23 – Respondenti ženy/muži (Vlastní zpracování autorky)

Druhá otázka: Jaký je Váš věk?

Nabízené možnosti byly navrženy tak, aby obsahovaly skupinu nezletilých (do 18 let), mladých a pravděpodobně spíše bezdětných (19-27 let), mladé rodiče (28-39 let), rodiče větších dětí (40-54 let) a starší dospělí (55 let a více). Dotazník vyplnilo 3 osoby mladší 18 let, 27 osob ve věku 19-27 let, 21 osob ve věku 28-39 let, 23 osob ve věku 40-45 let a 17 osob nad 55 let. Odpovědi jsou znázorněny níže na obrázku č. 24.

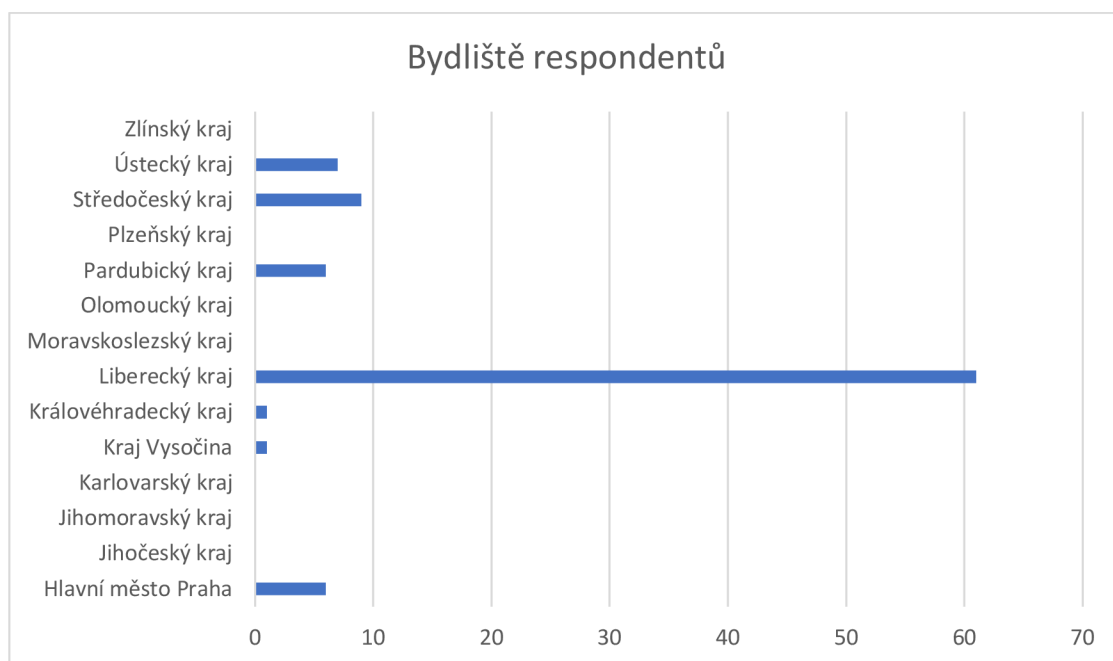

Obrázek č. 24 – Věk respondentů (Vlastní zpracování autorky)

Třetí otázka: V jakém kraji bydlíte?

Pro úplnost byly všechny kraje České republiky vyjmenovány a dotazovaní z nich vybírali. Liberecký kraj, pod který spadá oblast Českolipska, zvolilo celkem 61 dotazovaných. Ostatní respondenti volili kraje: hlavní město Praha (6 dotazovaných), Vysočina (1 dotazovaný), Královéhradecký kraj (1 dotazovaný), Pardubický kraj (6 dotazovaných), Středočeský (9 dotazovaných), Ústecký kraj (7 dotazovaných). Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 25.

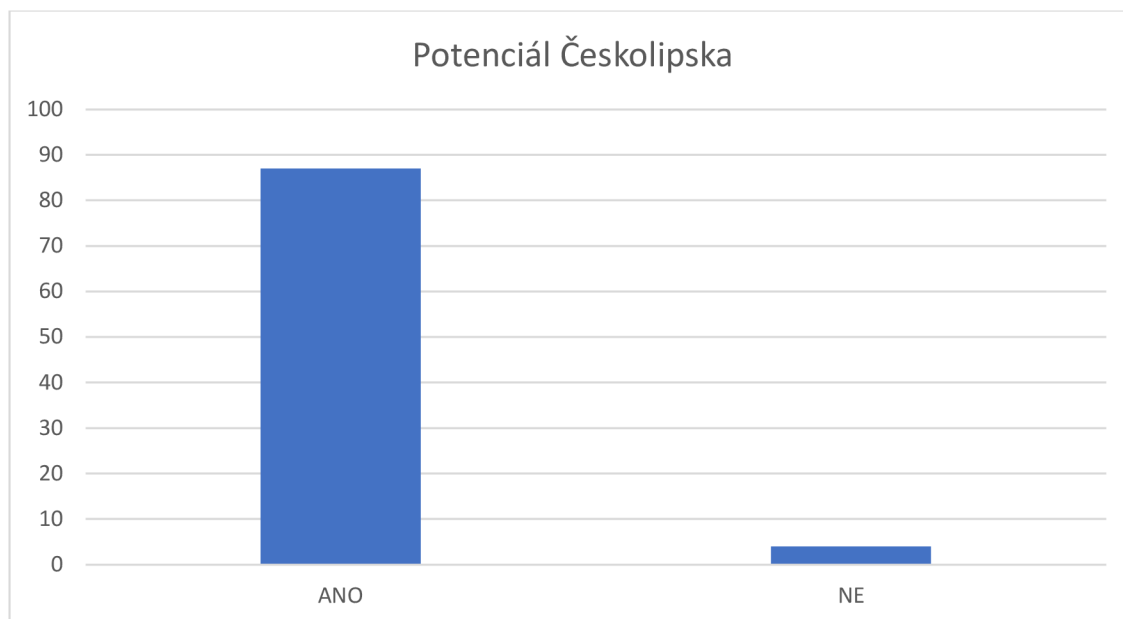

Obrázek č. 25 – Bydliště respondentů (Vlastní zpracování autorky)

5.2.2 Povědomí o venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa

Čtvrtá otázka: Myslíte si, že region Česká Lípa má potenciál být dobrou destinací z pohledu venkovské turistiky a agroturistiky?

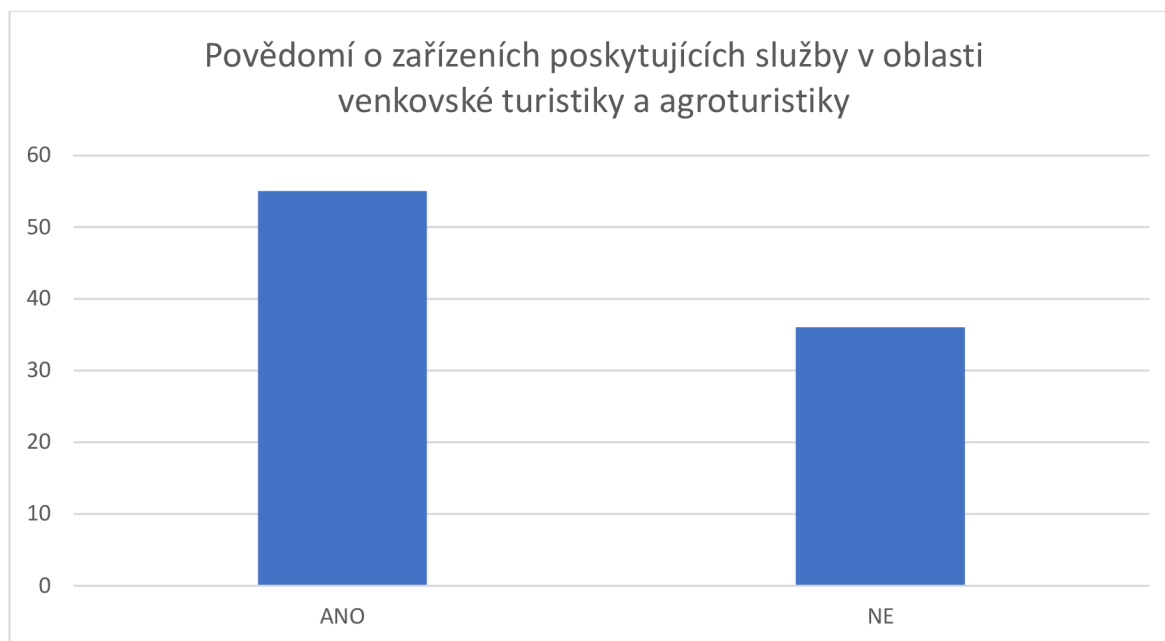
87 dotazovaných si myslí, že region Česká Lípa má potenciál být dobrou destinací v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. Pouze 4 dotazovaní si to nemyslí. Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 26.

Obrázek č. 26 – Potenciál Českolipska (Vlastní zpracování autorky)

Pátá otázka: Znáte nějaká zařízení, která poskytují služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa? Pokud ano, prosím uveďte jaká.

55 dotazovaných uvedlo, že zná služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. Každý z dotazovaných uvedl alespoň jeden příklad zařízení. 36 dotazovaných nezná služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku. Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 27.

Obrázek č. 27 – Povědomí o zařízeních poskytujících služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky (Vlastní zpracování autorky)

Šestá otázka: Uvedení příkladů zařízení v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa.

Následně se ke kladné odpovědi z otázky č. 5 pojila otevřená otázka, kde respondenti doplňovali zařízení v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky, která znají. Na tuto otázku odpovědělo 55 respondentů. V odpovědích uvedli kozí farmu Nový Dvůr (20 dotazovaných), bažantnice Ploužnice (5 dotazovaných), Český ranč (2 dotazovaní), Šťastný statek (14 dotazovaných), farmu Holany (6 dotazovaných), ZOD Brniště (9 dotazovaných), JS Vrchovany (12 dotazovaných), ekocentrum Brniště (19 dotazovaných), meandry Ploučnice (3 dotazovaní), farmu Heřmaničky (7 dotazovaných), regio Máchův kraj (1 dotazovaný) a Nord ranč (1 dotazovaný). Odpovědi jsou znázorněny v tabulce, viz obrázek č. 28.

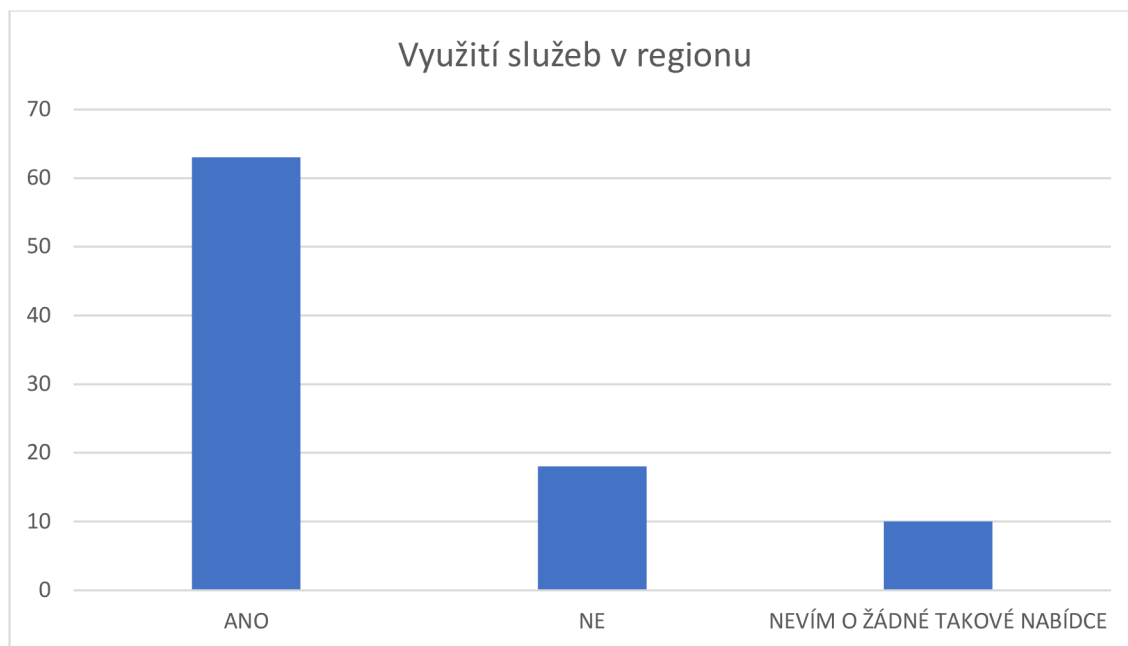
Zařízení poskytující venkovskou turistiku a agroturistiku v regionu Česká Lípa

Název zařízení	Počet responzí
Koží farma Nový Dvůr	20
Bažantnice Ploužnice	5
Český ranč	2
Šťastný statek	14
Farma Holany	6
ZOD Brniště	9
JS Vrchovany	12
Ekocentrum Brniště	19
Meandry Ploučnice	3
Farma Heřmaničky	7
Regio Máchův kraj	1
Nord ranč	1

Obrázek č. 28 – Zařízení poskytující venkovskou turistiku a agroturistiku v regionu Česká Lípa (Vlastní zpracování autorky)

Sedmá otázka: Využili jste nebo využíváte nabízené služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa?

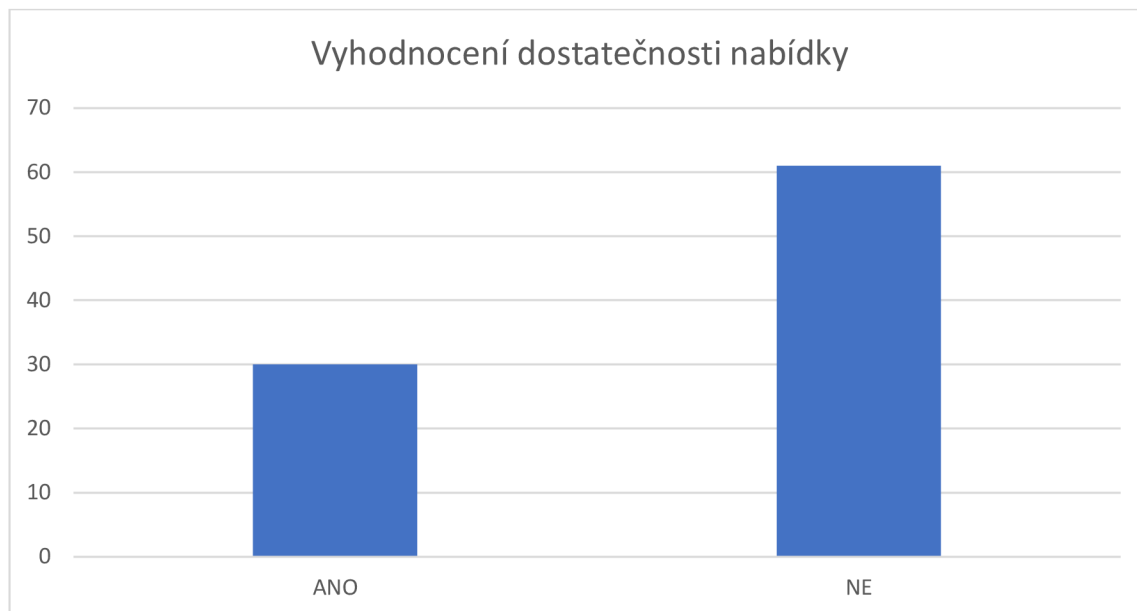
Z 91 respondentů využilo nebo využívá 63 dotazovaných služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa. 18 dotazovaných nevyužilo služby a 10 respondentů neví o žádné nabídce, viz obrázek č. 29 na další straně.

Obrázek č. 29 – Využití služeb v regionu (Vlastní zpracování autorky)

Osmá otázka: Myslíte si, že je nabídka venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku dostatečná?

30 respondentů se domnívá, že nabídka venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa je dostatečná. 61 respondentů označilo nabídku jako nedostatečnou, viz obrázek č. 30 níže.

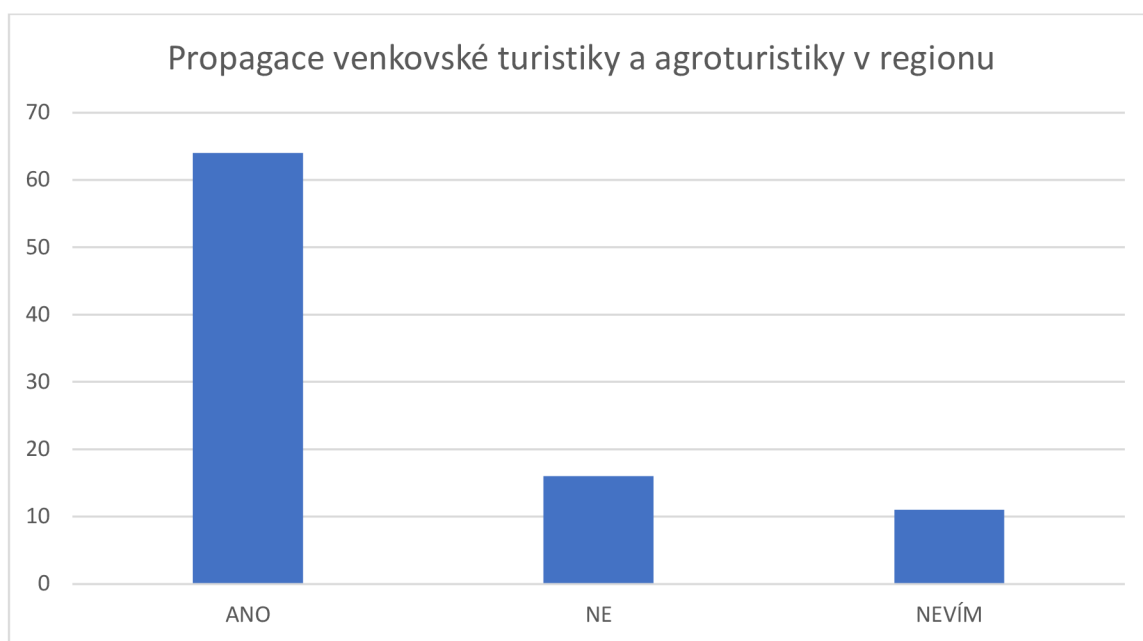
Obrázek č. 30 – Vyhodnocení dostatečnosti nabídky (Vlastní zpracování autorky)

Devátá otázka: Jak se k Vám dostaly informace a nabídky ve venkovské turistice a agroturistice v regionu Česká Lípa?

Respondenti doplnili, že se o nabídkách dozvěděli prostřednictvím internetu a sociálních sítí, z doslechu od známých, přátel, rodičů a obchodních partnerů. Také z televize a rádia, ale také někteří odpověděli, že se k nim informace nedostaly.

Desátá otázka: Považujete, že je venkovská turistika a agroturistika v regionu Česká Lípa dostatečně propagována?

64 respondentů odpovědělo, že je venkovská turistika a agroturistika v regionu Česká Lípa dostatečně propagována. 16 respondentů označilo, že venkovská turistika a agroturistika v regionu Česká Lípa není dostatečně propagována a 11 dotazovaných neví, zda je venkovská turistika a agroturistika na Českolipsku dostatečně propagována. Odpovědi jsou znázorněny na obrázku č. 31, viz níže.

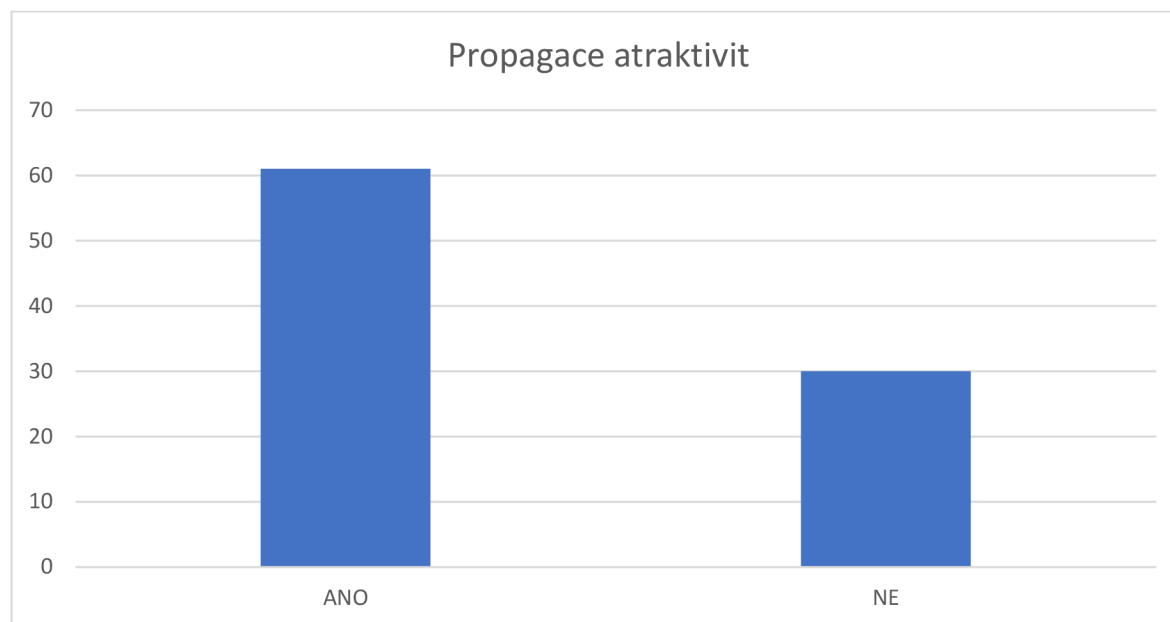
Obrázek č. 31 – Propagace venkovské turistiky a agroturistiky v regionu (Vlastní zpracování autorky)

Jedenáctá otázka: Jaké největší negativum podle Vás přináší rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky?

Respondenti uvedli jako největší negativa znečištění životního prostředí a zvýšenou zátěž pro přírodu, parkování mimo vyznačená místa, zvyšování prostředků na údržbu přírody, nepořádné a nezodpovědné turisty (požáry, odpadky, ničení cest pro pěší, hluk a neklid), zvýšený silniční provoz, ale někteří uvedli, že neshledávají žádná negativa.

Dvanáctá otázka: Myslíte si, že jsou v obcích jednotlivé atraktivity dostatečně propagovány?

61 respondentů odpovědělo, že jsou jednotlivé atraktivity propagovány a 30 uvedlo, že jednotlivé atraktivity v obcích propagovány nejsou. Odpovědi jsou znázorněny graficky, viz obrázek č. 32 níže.

Obrázek č. 32 – Propagace atraktivit (Vlastní zpracování autorky)

Dotazník vyplnilo celkem 91 respondentů, mezi nimi ženy a muži všech věkových kategorií. Většina z nich žije v Libereckém kraji. Přes dvě třetiny dotazovaných zná zařízení poskytující služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa. Z výsledků výzkumu plyne, že je nabídka služeb v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa dostatečná a že má Českolipsko v této oblasti potenciál.

5.2.3 Otázky položené zástupcům jednotlivých obcí

Tato část výzkumu je zaměřená na zjištění postoje zástupců jednotlivých obcí k problematice v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. Otázky byly zaměřené na rozvoj, spolupráci a podpoře venkovské turistiky a agroturistiky a spolupráci mezi instituce a obcemi v regionu. V regionu Česká Lípa se nachází 57 obcí. V rámci výzkumu bylo 6 otázek položených zástupcům 10 obcí.

První položená otázka zástupcům obcí: Máte v obci podnikatele v oboru venkovské turistiky a agroturistiky? Z 10 obcí jsou v 9 podnikatelé v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky.

V druhé otázce byla cílem zjistit podpora rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky úřadem a případně jakým způsobem jednotlivé obce podporují venkovskou turistiku a agroturistiku. Všech 10 obcí podporuje rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky. Jedna obec sceluje pozemky vhodné pro turistiku v rámci územního plánu. Zástupci některých obcí odpověděli, že podporují venkovskou turistiku a agroturistiku s pomocí dotačního titulu nebo fondu, ale nespecifikovali jej blíže. Některé obce spolupracují s Libereckým krajem na rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky a také Ministerstvem pro místní rozvoj. Zástupci uvedli, že například za pomoci financování MMR bylo vybudováno centrum služeb pro turisty. Jeden zástupce obce uvedl, že dříve obec podporovala rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky přímo a to finančně, ale nyní se pouze starají o stezky a udržují zeleň.

Třetí otázka zněla: Stoupá zájem turistů o různé atraktivity spojené s venkovskou turistikou a agroturistikou ve Vaší obci? Na tuto otázku většina obcí odpověděla ano, pouze v jedné obci je zájem stabilní. Jeden zástupce rozvedl odpověď, že zájem stoupá, ale že se bohužel nepracuje na zkvalitňování služeb, jelikož zastupitelé nemají zájem o zkvalitnění služeb v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky.

Čtvrtá otázka zněla: Budujete cyklostezky? 9 zástupců obcí odpovědělo shodně, že budují. Např. součást řešeného území Cyklostezky Panenský potok tvoří osu mezi obcemi Mimoň – Pertoltice pod Ralskem – Brniště – Velký Valtinov – Jablonné v Podještědí. V jedné obci nebudují cyklostezky z finančních důvodů, jelikož má obec pouze 300 obyvatel, ale je snaha spolupracovat v rámci místní akční skupiny LAGu Podralsko, která již několik let není tak aktivní jako by měla MAS být.

Pátá otázka měla za cíl zjistit, zda jednotlivé obce spolupracují v rámci regionu Česká Lípa s jinými obcemi a institucemi, případně i se zahraničními obcemi a institucemi. Všichni statutární zástupci obcí odpověděli na tuto otázku shodně, že spolupracují s Libereckým krajem. Jeden zástupce obce uvedl, že obec spolupracuje s geoparkem Ralsko. 3 obce spolupracují také s Mikroregionem Podralsko a v projektech s pomocí Evropské Unie.

Šestá otázka, která byla zástupcům položena, měla za cíl zjistit 3 nejzávažnější problémy, které mají dopad na rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky. Za nejzávažnější problém byly považovány finance, a to i na dokončení cyklostezek. Dalším problémem byla infrastruktura, nedostatek pozemků a špatné dopravní spojení k některým atraktivitám. U některých obcí to byl sezonní nárůst nezaměstnanosti a nedostatek kvalitní pracovní síly. Omezení Povodím Ohře a také omezení Ochrany přírody. Obce uváděly také nedostatečné ubytovací kapacity a občanskou vybavenost. Také obce uváděly jako zásadní problém nesrozumitelně vypsané

dotační tituly, základní neschopnost a neochotu místních samospráv a byrokracie – zejména stavební úřady a jejich nesmyslné podmínky. Též jeden zástupce obce uvedl jako závažný problém neochotu místních zastupitelů pracovat na rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky.

5.3 Výsledky SWOT analýzy

Tato práce analyzovala již existující subjekty působící v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. SWOT je zkratka pro silnou stránku, slabou stránku, příležitost a hrozbu. Analýza SWOT vede k identifikaci těchto čtyř charakteristik, a tím k úplnějšímu poznání situace, což pomáhá při strategickém rozhodování. Metoda SWOT byla původně vyvinuta pro obchod a průmysl, ale stejně dobře se používá i v práci pro komunitu, zdravotnictví, rozvoj, cestovní ruch, vzdělávání, a dokonce i pro osobní růst (Ginwal & Kumar 2022). Ve SWOT analýze byly zohledněny také selektivní, lokalizační i realizační předpoklady.

SWOT analýza existuje již čtyři desetiletí a může se považovat za nejpoužívanější strategický nástroj moderní doby. Používá se v průmyslu, obchodě i v charitativních a dobrovolných organizacích. Na vysokých školách je SWOT často součástí učebních plánů obchodních kurzů a kurzů strategického vzdělávání (Sarsby 2016).

Cílem SWOT analýzy je umožnit tvůrcům rozhodnutí navrhnout kvalitní strukturu procesu nebo systému, identifikovat změny, které budou strategicky a důsledně zlepšovat maximalizaci silných stránek, snižováním slabých stránek, využíváním dostupných příležitostí a vyhýbání se hrozbám. Na jedné straně silné a slabé stránky jsou faktory, které vyvíjejí tlak v systému (Goffetti et al 2018).

Na základě získaných poznatků a informací z dostupných zdrojů, dotazníkového šetření a z celkového pohledu na region Česká Lípa byla zhotovena SWOT analýza s cílem zhodnotit venkovskou turistiku a agroturistiku v okrese Česká Lípa. Díky těmto poznatkům je možné stanovit doporučení a možnosti dalšího rozvoje. SWOT analýza je níže uvedena, viz obrázek č. 33 níže.

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geografická poloha • Spojuje ČR s Německem • Blízká vzdálenost od Polska • Kulturní potenciál • Celoroční nabídka turistických aktivit • Udržované cyklostezky a turistické trasy • Terén vhodný pro cykloturistiku a turistiku • Podpora cykloturistiky • Svaz obcí Novoborsko • Svaz obcí Máchův kraj 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Špatné dopravní spojení k atraktivitám • Nedostatek ubytovacích kapacit • Nedostatečná občanská vybavenost • Nedostatek pozemků pro venkovskou turistiku a agroturistiku • Zastaralá infrastruktura • Málo farem
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budování dalších turistických tras a cyklostezek • Modernizace a rekonstrukce farem • Rozšíření nabídky v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky • Propagace a rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky • Využívání finančních podpor • Budování ubytovacích kapacit 	<p>HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimatické podmínky • Nedostatek finančních prostředků na rozvoj agroturistiky a cestovního ruchu • Poškození životního prostředí turisty • Vysoké náklady • Nekvalitní infrastruktura venkovského cestovního ruchu • Chybějící pracovní síla pro udržení venkovského cestovního ruchu

Obrázek č. 33 – SWOT analýza (Vlastní zpracování autorky)

Z provedené SWOT analýzy vyplynulo, že k silným stránkám patří zejména geograficky výhodná poloha Českolipska, blízká pro české, polské i německé turisty. Silnou stránkou je množství aktivit, turistických tras a cyklostezek i možnosti celoročních programů. Slabými stránkami je špatné dopravní spojení k některým atraktivitám, nedostatek ubytovacích kapacit, nedostatečná občanská vybavenost a zastaralá infrastruktura. Příležitosti pro rozvoj je jak zvyšování propagace, tak modernizace farem, budování ubytovacích zařízení a budování

dalších stezek a cyklostezek. K hrozbám jsou řazeny klimatické podmínky, nedostatek financí, poškozování životního prostředí turisty.

Cestovní ruch je velmi významným hospodářským odvětvím Libereckého kraje. I přesto, že je druhým nejmenším krajem České republiky, počtem hostů (700–800 tis. za rok), kteří navštíví a přenocují se řadí na 4. – 5. místo mezi kraji ČR (cca 30 % hostů pochází ze zahraničí) (Liberecký kraj 2023).

6 Diskuze

V rámci diplomové práce byly zjištěny relevantní informace a charakteristika venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku, ve které se skrývá potenciál. Informovanost a zájem o venkovskou turistiku nám přineslo dotazníkové šetření, následná SWOT analýza a zjištěné poznatky autorky.

Z výsledků vyplývá, že je důležité pro rozvoj agroturistiky zmodernizovat farmy a navýšit počet ubytovacích kapacit, ale i zvýšit zájem o poskytování agroturistických služeb u samotných zemědělských podnikatelů. Mura & Ključnikov (2018) zdůrazňují, že zavádění nových aktivit přispívá nejen k tomu, že dochází k rozvoji podnikatelských aktivit, ale také ke zvýšení hospodářského růstu, k posílení sociálního začlenění a k rozvoji kulturních a společenských aktivit.

Vlastním výzkumem bylo zjištěno, že v regionu Česká Lípa je venkovská turistika a agroturistika s atraktivitami dostatečně propagována. Návštěvníci a obyvatelé se o nabídce dozvídají hlavně z internetu (webových stránek a sociálních sítí). O informovanosti na webových stránkách se zmiňují Elshaer et al. (2022), kteří uvádějí, že význam webových stránek vedl k vypracování různých studií o technologiích (internetu) a cestovním ruchu. Několik studií zabývajících se hodnocením webových stránek v oblasti cestovního ruchu dospělo k závěru, že informace jsou jedním z nejdůležitějších kritérií úspěchu. Také Król (2017) uvedla, že lze majitele agroturistických farem vzdělávat a informovat o tom, jaké výhody přináší viditelnost webových stránek a jak zásadní roli hraje jejich použitelnost, která přímo ovlivňuje počet zákazníků získaných prostřednictvím internetu. V této souvislosti uvádí Visvizi et al. (2019), že rozvoj venkovských oblastí a zvýšení jejich atraktivity a udržitelnosti je možný díky plnému využití potenciálu informačních a komunikačních technologií.

Na území Českolipska jsou udržované turistické stezky a cyklostezky a je dobrá příležitost budovat další. Vystoupil et al. (2017) tvrdí, že v České republice jsou nejdůležitější cyklostezky a cyklotrasy, turistické stezky a běžecké tratě pro turistiku. Podle Leite et al. (2023) spolupráce v rámci venkovských turistických tras umožňuje diverzifikaci okrajových oblastí a přispívá k jejich regeneraci.

Na základě výše uvedených skutečností a zjištění lze konstatovat, že k silným stránkám Českolipska patří geograficky výhodná poloha, která je, jak již bylo zmíněno blízka pro české i polské turisty. Také Bhatta et al. (2020) zdůraznili, že úroveň příjmů zemědělců v agroturistice určuje poloha, dostupnost dopravní infrastruktury a různé zemědělské činnosti.

Další silnou stránkou je množství atraktivit i možnosti celoročních programů. Slabými stránkami je špatné dopravní spojení k některým atraktivitám a nedostatek ubytovacích kapacit. Lasarte et al. (2018) považují existující vztah mezi udržitelností a propagací cestovního ruchu za základní aspekt pro rozvoj turistiky.

V evropských venkovských oblastech stále žije více než polovina obyvatel a venkovské oblasti tvoří zhruba 90 % evropského území. Venkov má obrovský potenciál, a jednou z rozvíjených oblastí by měl být právě venkovský turismus.

Venkov je v současném konzumním a globalizovaném světě stále častěji vyhledáván pro své typické kouzlo, klid a čistou přírodu. K typickým projevům venkovské turistiky patří decentralizované ubytování s omezenou kapacitou, komorní, až téměř rodinné prostředí, rekreační pobyt v prostředí venkova, různorodost rekreačních aktivit, symbióza se zemědělstvím i ohleduplný vztah k přírodě. Směr, který řeší danou oblast a možnosti rozvoje českého venkova je v současné době Strategie rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR 2018-2025, která stanovila vize a cíle. Venkovský turismus se dle ní má v České republice stát jedinečnou a přitažlivou formou turismu, která bude mít konkurenceschopné produkty udržitelného turismu. Venkovský turismus by měl generovat podmínky pro ekonomické, kulturní i společenské oživení venkova, obnovoval by tradici a udržoval krajinu. Cílem je vytvoření podmínek pro tvorbu kvalitních a originálních produktů venkovského turismu, zvýšení návštěvnosti v daných zařízeních i mimo turistickou sezonu, prodloužení doby návštěvníků ve venkovských oblastech, a posílení role venkovského turismu na národní i regionální úrovni (Svaz venkovské turistiky a agroturistiky 2018).

Agroturistika může být provozována rodinnými farmami či dalšími podnikateli v zemědělské výrobě, což přináší unikátní spojení zemědělství a turistiky. Pro farmu či jiného poskytovatele přidružených služeb často představuje významný příjem, který se pozitivně odráží v hospodaření a rozvoji podnikání v tomto odvětví. Je to i významná podpora pracovních míst na farmách, což je podpořeno i An & Alarcón (2020), kteří potvrzují, že venkovský cestovní ruch může být významnou součástí vytváření pracovních příležitostí. Návštěvník se v prostředí dané farmy může volně pohybovat a zapojovat se do potřebných činností a tím se má možnost seznámit se vším, co daná usedlost zahrnuje. Toto zjištění potvrzují také Boháč & Drápela (2022), kteří uvádějí, že návštěvníci očekávají venkovské turistické služby s autentickými a originálními zážitky. Venkovský cestovní ruch je považován za nástroj rozvoje venkovských oblastí, ale jeho kvalita, zejména kvalita služeb, je určující pro jeho úspěch. Venkovský cestovní ruch může zvýšit ekonomický zisk místních obyvatel a zvýšit

zaměstnanost, zlepšit jejich životní úroveň a zabránit jejich migraci do měst. Je to i významná podpora pracovních míst na farmách. Musil & Luštický (2018) uvádějí, že pokud není dosaženo jistého souladu mezi místními atraktivitami a podnikatelským zázemím v podobě nabídky základních a doplňkových služeb, nelze očekávat zřetelnější pozitivní ekonomické efekty z turismu, jež by mohly zabezpečit udržitelný rozvoj místa či regionu. Popescu et al. (2022) doplňují, že turistická nabídka předpokládá přítomnost tří prvků: ubytování, stravování a rekreace, zaměřené na místní venkovská specifika s důrazem na tradice, řemesla, zvyky, gastronomii; vzájemné propojení s místní společností, zahrnující rozvoj speciálního turisticko-hostitelského prostředí a zapojení do života místní společnosti. K danému tématu se vyjádřili i Šíp et al. (2020), kteří popisují, že agroturismus je vyhledávanou činností, protože návštěvníci touží po autenticitě venkova, vyhledávají jedinečné zážitky, chtějí se zapojit do každodenních činností a být v kontaktu s místními lidmi.

V regionu Česká Lípa neexistuje žádný ucelený seznam podnikatelů, kteří by nabízeli agroturistické služby, a neexistuje ani žádný kompletní přehled agroturistiky v Českolipsku. Součástí této práce tvoří seznam poskytovatelů agroturistiky. Agroturistice na Českolipsku se věnuje z celkem 15 farem a zemědělských subjektů 5 z nich: Kozí Farma Nový Dvůr v Sosnové, Farma Holany, Ekosad Jezvé, JS Vrchovany a Luděk Šťastný. Lze tedy souhlasit s Petroman et al. (2017), kteří uvádějí, že za účelem oživení vesnic, je třeba přijmout opatření na podporu atraktivních činností a diverzifikovat trávení volného času, protože zemědělci považují agroturistiku za přínosnou doplňkovou činnost. Také Ammirato et al. (2020) uvádějí, že agroturistika nabízí návštěvníkům možnost vychutnat si a posílit atmosféru zemědělského života pobytem na opravdu fungující farmě, zatímco zemědělci mohou podporovat zachování venkovského prostředí. S podporou obcí na místní, národní a dokonce i evropské úrovni lze propagovat autenticitu místa i zážitků a tím lze zajistit udržitelný rozvoj oblasti. Podle Montefrio & Sin (2021) může agroturistika venkovu přinést nesčetné výhody.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že správně definovat pojmy agroturistika a ekoturistika nebo se jim alespoň přiblížit dokázala zhruba polovina dotazovaných. K obdobným výsledkům došel i Moravec (2007), který uvádí, že mnoho lidí si pod pojmem venkovská turistika nebo agroturistika stále nedokáže představit nic konkrétního nebo má o této formě turistiky zkreslenou představu.

Na druhou stranu je důležité dbát na dodržování platné legislativy a pravidel v navštěvované oblasti, aby nedocházelo k negativním jevům souvisejících s rozvojem agroturistiky, např. konflikty mezi obyvateli obce a návštěvníky. Udržitelný cestovní ruch se

zabývá sociální spravedlností a ekonomickou životaschopností, stejně jako fyzickým prostředím a také budoucností (Park & Yoon 2011). V případě masivní návštěvnosti turistů dochází často v obcích k parkování na nepovolených místech, nerespektování pořádku a často i k nedbalostem, které často mohou vést k nenávratnému poškození jak přírodních, tak i kulturních památek. Zde by autorka chtěla uvést rozsáhlé požáry v předminulém roce v národním parku České Švýcarsko, které svou neukázněností způsobil právě návštěvník této hojně navštěvované turistické oblasti. Tato skutečnost je v souladu s Šíp et al. (2020), kteří zmiňují, že venkovský prostor (krajina i místní komunity) je velmi citlivý na změny způsobené cestovním ruchem. Je proto nezbytné, aby se cestovní ruch rozvíjel v daném území takovým způsobem, který nenaruší krajinu ani život místních komunit. Zásadním principem rozvoje tedy má být zachování *genia loci* daného místa. Také Lasarte et al. (2018) považují udržitelnost jako základní aspekt řízení cestovního ruchu. Venkovský cestovní ruch má velký potenciál a mohl by být silnou motivací pro udržitelný rozvoj, a jako takový by měl být zkoumaný a analyzovaný (Pavlić et al. 2021).

Velkou výhodou Českolipska, z hlediska rozvoje agroturistiky je skutečností, že je důležitým dopravním uzlem a je navštěvováno i zahraničními turisty pro své přírodní podmínky, životní prostředí nebo kulturní a historické památky (Český statistický úřad 2021).

Obecně Českolipsko jako turistický region nabízí kvalitní pěší turistiku s množstvím dobře značených stezek a velkým množstvím atraktivních přírodních jevů. Rozšířené jsou také cyklostezky, například nejoblíbenější cyklostezka Varhany. Českolipsko zahrnuje turistické oblasti Máchův kraj, České středohoří, oblast Lužické hory, Ještědský hřbet a Podještědí. Z dalších atraktivit lze vyjmenovat hrad Sloup, Bezděz, vesnické památkové rezervace a zóny, unikátní poutní místa, jako např. českolipský Augustiánský klášter, kde sídlí Vlastivědné muzeum a galerie. Oblast je celosvětově proslulá sklářstvím (Liberecký kraj 2020). Návštěvníci často míří k rybníkům, z nichž nejnavštěvovanější je Máchovo jezero, které je velmi oblíbené. Dále se zde nachází návštěvnícky oblíbený Hamerský rybník nebo Novozámecký rybník, který je velmi známý mezi ornitology (Česká Lípa 2022). Z dostupných šetření vyplývá, že do Máchova kraje přijíždějí tuzemští i zahraniční návštěvníci za poznáním (jedinečnou přírodou a historickými památkami), relaxací, turistikou, cykloturistikou a sportem. Nejlákanější aktivitou je pro návštěvníky cykloturistika a pěší turistika (Máchův kraj 2021).

Motyčka (2019) popisuje, že hlavním smyslem venkovské turistiky je poznání života zemědělců, vidět tradiční řemesla, práce a zvyky. Častým jevem je i možnost neplacené práce při výrobě zemědělských produktů nebo péče o zvířata. Online databáze farem hovoří o farmách

na Českolipsku, které poskytují venkovskou turistiku a agroturistiku: Symbióza Dubá (vyrábí produkty z koziho mléka), Kozí farma Nový Dvůr v Sosnové (kozí sýry), Farma Holany (ekologická farma s pastvinami, ornou půdou i sady, nabídka ubytování a agroturistiky), Farma Sixta v Doksech (chmelařství, ovocnářství, vinohradnictví, živočišná výroba, a další), Ekofarma Karasy v obci Zahrádky (bez webových stránek, prodej vajec, medu, chov hospodářských zvířat). Dále databáze uvádí zemědělské podnikatele, mezi nimi například Jiřího Štáglu v České Lípě (provozuje ekofarmu Jezvé, sadařství, ovocnictví, nabídka tematických pobytů, ale také nabídka mediace a terapie), nebo Luďka Šťastného (celoroční dětské pobytové a příměstské tábory, včetně jízdy na koních) a další podnikatele. Dále JS Vrchovany – Obrok je sportovní klub, který nabízí jízdu na koni, chovatelské akce a pobyty pro děti s ubytováním na farmě. Včelí farma Wilík ve Skalici (prodej medu) (iDatabaze 2022). Dle tvrzení Šípa et al. (2020) jsou místní potraviny chápány jako produkty, které symbolizují místo, kulturu, určení a význam typického venkovského prostoru, apelují na touhu návštěvníka po autentičnosti a mohou hrát důležitou roli při realizaci turistických zážitků. Ana (2017) tvrdí, že v České republice je chov koní nejrozšířenější formou venkovské turistiky, což potvrzují výše zmíněné farmy z Českolipska.

Kromě uvedených farem ještě další internetové zdroje hovoří o Farmě Heřmaničky u České Lípy, která nabízí zrekonstruovanou zemědělskou usedlost, penzion na farmě, venkovní občerstvení, půjčovnu lodí nebo vodácké tábořiště (Farma Heřmaničky 2022). Služby nabízí také Farma Hvozd, která poskytuje nejen ubytování, ale také stravovací služby nebo pořádání svateb (Farma Hvozd 2022). Subjekty, které se věnují oblasti agroturismu, ale nejsou pouze farmy. Podle Šípa et al. (2020) je pro lepší poznání navštíveného místa důležité ochutnat místní speciality vyrobené z dostupných domácích čerstvých a zdravých surovin. Tyto speciality nabízí výše uvedené farmy.

Jak je již uvedeno výše, Českolipsko má výhody ve své geografické poloze, která je blízká pro příhraniční turisty z Polska a Německa. S tímto poznatkem souhlasí i Vystoupil et al. (2006), podle nich je Liberecký kraj součástí urbanizovaného pásu, spojujícího severní Evropu a Berlín s Prahou, Vídní a jihovýchodní Evropou. Z hlediska fyzickogeografických předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu má pozici velmi dobrou. Méně příznivá poloha v rámci evropské dopravní sítě je částečně kompenzována blízkostí a snadnou dostupností Německa a Polska.

Závěrem diskuze lze říci, že v regionu Česká Lípa je dostatečné množství aktivit a atraktivit oblasti stran turismu, které lze zajistit v průběhu celého roku. Velkým problémem

je nedostatek financí v obcích. Důležitým bodem v rozvoji regionu by patrně bylo zapojení obcí do problematiky cestovního ruchu a zlepšení propagace oblasti.

7 Závěr

Tato práce je zaměřena na venkovskou turistiku a agroturistiku na Českolipsku a mapuje její současný stav.

V rámci práce byly představeny jednotlivé druhy venkovské turistiky, mezi nimi také ekoturistika, cykloturistika, hipoturistika nebo agroturistika. Představeny byly také programy rozvoje venkova, a to z národního i mezinárodního pohledu. Základním českým dokumentem, který hovoří o dané oblasti a možnostech rozvoje, je Strategie rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR 2018-2025.

Byl představen vybraný region, tedy okres Česká Lípa. V rámci okresu Česká Lípa byl zpracován přehled poskytovatelů venkovské turistiky a agroturistiky. Region Česká Lípa je žádaný a atraktivní v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. V rámci práce byl proveden kvantitativní výzkum, standardizované rozhovory se zástupci jednotlivých obcí na Českolipsku a také SWOT analýza.

Z načerpaných informací a poznatků v průběhu práce plyne:

- O region Česká Lípa je zájem z hlediska venkovské turistiky a agroturistiky, je to oblast, která má potenciál.

- Většina oslovených respondentů se o venkovskou turistiku a agroturistiku zajímá.

- Návštěvníci a obyvatelé mají poměrně dobrý přehled o zařízeních a poskytovatelích venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa a služby využívá.

- Nabídka venkovské turistiky a agroturistiky v regionu Česká Lípa je nedostatečná, ale respondenti se domnívají, že propagace venkovské turistiky a agroturistiky s atraktivitami je dostatečná.

- Všechny obce podporují přímo i nepřímo rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky v okrese Česká Lípa.

- Většina zástupců obcí uvedla, že zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku stoupá, zejména díky budování cyklostezek. Případně je zájem stabilní, ale rozhodně není klesající.

- Pro region Česká Lípa jsou velkými problémy finance, infrastruktura, nedostatek pracovní síly a pozemků pro venkovskou turistiku a agroturistiku.

Práce ukázala, že propagace agroturismu, farem a památek je dostatečná. Obce se o propagaci starají, ale problémem je nedostatek financí v obcích. Na Českolipsku se budují

a udržují cyklotrasy a turistické trasy, díky kterým se zvyšuje návštěvnost regionu. Nabídka venkovské turistiky a agroturistiky je nedostatečná, zejména je nedostatek ubytovacích kapacit a Českolipsko je potenciálně dobrou destinací pro venkovskou turistiku a agroturistiku, ale je nedostatek vhodných obecních pozemků pro venkovskou turistiku a agroturistiku. V obcích je zastaralá infrastruktura a chybí občanská vybavenost. Většina respondentů uvedla, že problémem venkovské turistiky a agroturistiky je zhoršování životního prostředí nezodpovědným turistou.

Vlastní navržené doporučení vycházející z výzkumu a vlastního průzkumu autorky:

- Měl by se více podporovat zájem zemědělských podnikatelů o diverzifikaci jejich činnosti pomocí agroturistiky. Podpora farem ve výstavbě ubytovacích kapacit, potencionální možnost rozšíření odběratelů vlastních produktů díky návštěvníkům farem by mohla zvýšit snahu samotných zemědělských podnikatelů o vlastní propagaci a tím propagaci agroturismu.

- Příležitostí pro rozvoj je budování dalších turistických tras a cyklostezek.

Pro splnění cílů byly stanoveny tři hypotézy. H1: Českolipsko je pro veřejnost zajímavé pro oblast venkovské turistiky a agroturistiky a jeho návštěvnost stoupá. Hypotéza č. 1 byla potvrzena, ze standardizovaných rozhovorů se zástupci jednotlivých obcí na Českolipsku je patrné, že lidé mají o region zájem a návštěvnost stoupá. Také návštěvníci a obyvatelé regionu Česká Lípa se téměř shodli, že má region potenciál v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. H2: Obce v regionu spolupracují na svém rozvoji v oblasti nabídky turistického ruchu s cílem přilákat a udržet návštěvníky z tuzemska a příhraničních oblastí. Tato hypotéza byla potvrzena, jelikož obce spolupracují s Libereckým krajem, jsou ve svazu obcí Máchův kraj a Novoborsko. H3: Povědomí turistů o možnostech venkovské turistiky a agroturistiky na Českolipsku je nedostatečné. Hypotéza č. 3 nebyla potvrzena, jelikož respondenti uvedli příklady zařízení, která se zabývají venkovskou turistikou a agroturistikou na Českolipsku. Zástupci jednotlivých obcí uvedli, že zájem o venkovskou turistiku a agroturistiku stoupá nebo je stabilní. Obce se podílí a spolupracují na rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky a její propagaci.

8 Seznam literatury

Abdou G, Abdoulaye B, Giray F, Kadağlı B, Çetin F. 2019. Rural tourism marketing: Lavender tourism in Turkey. *Ciência Rural* **2**:1-15.

Ammirato S, Felicetti AM, Raso C, Pansera BA, Violi A. 2020. Agritourism and Sustainability: What We Can Learn from a Systematic Literature Review. *Sustainability*. 12(22):9575. <https://doi.org/10.3390/su12229575>

An W, Alarcón S. 2020. How can rural tourism be sustainable? A systematic review. *Sustainability*. 12(18):7758. <https://doi.org/10.3390/su12187758>

Ana MI. 2017. Ecotourism, agro-tourism and rural tourism in the European Union. *Cactus Tourism Journal*. **2**:6-14.

Barke M. 2004. Rural tourism in Spain. *International journal of tourism research*. **3**:137-149.

Baum S. 2011. The tourist potential of rural areas in Poland. *Eastern European Countryside*, **17**:107-135.

Bhatta K., Ohe Y. 2020. A review of quantitative studies in agritourism: The implications for developing countries. *Tourism and Hospitality*, **1**:23-40.

Boháč A, Drápela E. 2022. "Overtourism Hotspots: Both a Threat and Opportunity for Rural Tourism" *European Countryside*. **1**:157-179.

Boháčková I, Hrabánková M. 2009. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie.

Bromley P. 1994. *Countryside Recreation: A handbook for managers*. USA: Routledge.

Ciolac R, et al. 2015. *Scientific Papers Animal Science and Biotechnologies*. Research Regarding the Evolution of Agrotourism in Several European Representative Destinations. **48**: 316-319.

Cornelia P, Ioan B, Marin S, Petroman I, Iosim, L, Firu, A, Marin, D. 2017. Types of consumers of agroturism. *Agricultural Management / Lucrari Stiintifice Seria I, Management Agricol* **19**: 177-180.

Dobrylovský J. 2021 *Ekonomická geografie pro ekonomy*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu.

- Elshaer IA, Azazz AM, Ameen FA, Fayyad S. 2022. Agritourism and Peer-to-Peer Accommodation: A Moderated Mediation Model. *Agriculture*, *12*(10):1586. <https://doi.org/10.3390/agriculture12101586>
- Ginwal R, Kumar D. 2022. SWOT Analysis of Rural Tourism in India. *International Journal of Innovative Science and Research Technology* **3**:2456–2165.
- Goffetti G, Montini M, Volpe F, Gigliotti M, Pulselli FM, Sannino G, Marchettini N. 2018. Disaggregating the SWOT Analysis of Marine Renewable Energies. *Frontiers in Energy research* **6**:138-156.
- Gorka A. 2016. Landscape Rurality: New challenge for the sustainable development of rural areas in Poland. *Procedia Engineering*. **161**:1373-1378.
- Grefe X. 1994. Is rural tourism a level for economic and social development? *Journal of Sustainable Tourism* **2**: 22-40.
- Haigron D. 2017. *The English Countryside: Representations, Identities, Mutations*. London: Palgrave Macmillan.
- Horáková H. 2013. Whose Countryside? Contested Development in the New Rural Recreational Localities in Czechia from the Perspective of the Countryside Capital / Čí venkov? Problematika rozvoje v nových rekreačních lokalitách v Česku z perspektivy venkovského kapitálu. *European Countryside* **1**:25.
- Huo T, Yuan F, Huo M, Shao Y, Li S, Li Z. 2023. Residents' participation in rural tourism and interpersonal trust in tourists: The mediating role of residents' perceptions of tourism impacts. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. **54**:457-471.
- Hussain S, Ahonen V, Karasu T, Leviäkangas P. 2023. Sustainability of smart rural mobility and tourism: A key performance indicators-based approach. *Technology in Society*. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2023.102287>
- Chen S, Sotiriadis M, Shen S. 2023. The influencing factors on service experiences in rural tourism: An integrated approach. *Tourism Management Perspectives*. <https://doi-org.infozdroje.czu.cz/10.1016/j.tmp.2023.101122>
- Knickel K, Renting H. 2000. Methodological and Conceptual Issues in the Study of Multifunctionality and Rural Development. *Sociologia Ruralis*. **3**:512-528. ISSN 0038–0199.

Available from:

https://www.researchgate.net/publication/227893768_Methodological_and_Conceptual_Issues_in_the_Study_of_Multifunctionality_and_Rural_Development (accessed August 2022)

König P. 2009. Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, Beckova edice ekonomie.

Korsgaard S, Ferguson R, Gaddefors J. The best of both worlds: how rural entrepreneurs use placial embeddedness and strategic networks to create opportunities. *Entrepreneurship & Regional Development*. 2015, **27**(9-10), 574-598 Available from: doi:10.1080/08985626.2015.1085100 (accessed August 2022)

Król K. 2017. Promoting of agro tourism on the internet - a lesson from the visegrad group countries. *Journal of Agribusiness and Rural Development*. **4**:805-813.

Kubeš J. 2011. Chatové oblasti České republiky. *Geografický časopis*. **1**:53-68.

Lasarte MP, Bruna GD, Duque CM. 2018. Tourism planning, promotion and environmental sustainability: the case of Spain. *Retos-Revista de Ciencias de La Administracion Economia* **8**:7-17.

Leite HDLK, Binotto E, Padilha ACM, Oliveira Hoeckel PH. 2023. Cooperation in rural tourism routes: Evidence and insights. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. **57**:84-96.

Maier K. 2012. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada.

McDonagh J, Varley T, Shortall S. 2016. A Living Countryside?: The politics of Sustainable Development in Rural Ireland. UK: Routledge.

Montefrio MJF, Sin HL. 2021. Between food and spectacle: The complex reconfigurations of rural production in agritourism. *Geoforum*. **126**:383-393.

Moravec I. 2007. Venkovská turistika v Rakousku, České republice a Francii: koncept, aktivity a vzdělávání. České Budějovice. Centrum pro komunitní práci.

Motyčka M. 2019. Aktuální trendy v rámci venkovské turistiky a agroturistiky.

Mura L, Ključnikov A. 2018. Small businesses in rural tourism and agro tourism: Study from Slovakia. *Economics & Sociology*. **3**: 286-300.

- Musil M, Luštický M. 2018. Možnosti rozvoje regionu pomocí venkovského turismu a agroturismu. Pages 522-529 in XXI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách, Sborník příspěvků.
- Park DB, Yoon YS. 2011. Developing sustainable rural tourism evaluation indicators. *International journal of tourism research*. 5:401-415.
- Pásková M. 2012. Enviromentalistika cestovního ruchu. *Czech Journal of Tourism*. 2:101-113.
- Pavlič I, Portolan A, Puh B. 2021. Image Formation In Rural Tourism Destination. *Tourism in Southern and Eastern Europe*. 6:559-572.
- Pavlík M. 2020 *Regiony budoucnosti: spolupráce, bezpečí, efektivita: inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe*. Praha: Grada.
- Petroman I, Petroman C, Marin D, Iasmina I, Csaholczi A. 2017. Renaissance Possibilities Of The Village By Practicing Rural Tourism And Farm Tourism. *Scientific Papers: Animal Science and Biotechnologies*. 1:282-284.
- Phillip S, Hunter C, Blackstock K. 2010. A typology for defining tourism. *Tourism management*. 6:754-758.
- Plzáková L, Studnička P. 2014. Řízení cestovního ruchu v České republice - minulost, současnost, budoucnost. Praha: Wolters Kluwer.
- Popescu G, Popescu CA, Iancu T, Brad I, Peț E, Adamov T, Ciolac R. 2022. Sustainability through Rural Tourism in Moieciu Area-Development Analysis and Future Proposals. *Sustainability*. 14(7):4221. <https://doi.org/10.3390/su14074221>.
- Primack RB, Kindlmann P, J J. 2011. *Úvod do biologie ochrany přírody*. Praha: Portál.
- Průcha J. 2014. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada. *Pedagogika (Grada)*.
- Roberts L, Hall D, Mitchell M. 2003. *New directions in rural tourism*. Ashgate Publishing, Ltd. Aldershot.
- Ryglová K, Burian M, Vajčnerová I. 2011. *Cestovní ruch-podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada.
- Ryglová K, Rasovská I, Sacha J. 2017. Rural tourism—evaluating the quality of destination. 4:769-788. *European Countryside*. DOI 10.1515/euco-2017-0043

- Sarsby A. 2016. Swot analysis. Spectaris Ltd.
- Stejskal J, Kovárník J. 2009. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál.
- Stříbrná M. 2005. Venkovská turistika a agroturistika. Praha: Profí Press.
- Šíp J. et al. 2020. Venkovský cestovní ruch. Společnost vědeckých expertů cestovního ruchu, z. s. Masarykova univerzita. Brno.
- Svobodová H, Věžník A. 2014. Úvod do geografie venkova. Brno: Masarykova univerzita.
- Veber J, Srpová J. 2012. Podnikání malé a střední firmy. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada. Expert (Grada).
- Vidovičová L, Petrová M, Kafková B, Hubatková, Galčanová Batista L. 2018. Stárnutí na venkově: podoby aktivního stárnutí a kvalita života v rurálních oblastech. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství).
- Visvizi A, Lytras MD, Mudri G. 2019. Smart Villages in the EU and Beyond. Emerald Group Publishing.
- Vystoupil J, Holešinská A, Kunc J, Maryáš J, Seidenglanz D, Šauer M, Tonev P, Víturka M, Franěk P, Tittelbachová Š, Petříčková L, Chaloupka R, Žáčková P, Kratochvíl P. 2006. Atlas cestovního ruchu České republiky. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Praha.
- Vystoupil J, Šauer M, Repík O. 2017. Quantitative analysis of tourism potential in the Czech Republic. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. 3:1085-1098.
- Weaver DB. 2001. The Encyclopedia of Ecotourism. USA: CABI Publishing.

8.1 Internetové zdroje

- Cambridge Dictionary. 2021. Countryside. Available from: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/countryside> (accessed June 2022)
- CBI.eu. What are the opportunities for rural tourism from Europe?. 2018. Available from: <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/rural-tourism/rural-tourism-europe> (accessed June 2022)
- Česká Lípa. 2020. Region Českolipsko. Available from: <https://www.mucl.cz/region-ceskolipsko/ds-1072> (accessed September 2022)

Český rozhlas Liberec. 2017. Navštivte druhou největší českou oboru v Židlově. Žije tam zubří rodinka. Available from: <https://liberec.rozhlas.cz/navstivte-druhou-nejvetsi-ceskou-oboru-v-zidlove-zije-tam-zubri-rodinka-6017289> (accessed September 2022)

Český statistický úřad. 2021. Charakteristika okresu Česká Lípa. Available fom: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_okresu_cl (accessed September 2022)

Český statistický úřad. 2009. Vymezení venkova. Available from: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1.0> (accessed July 2022)

Deník veřejné správy. Vymezení venkovských obcí v Česku. 2009. Available from: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6384068> (accessed August 2022)

eAgri. 2017. Agroturistika. Available from: <https://eagri.cz/public/web/mze/venkov/prioritni-temata-site/agroturistika/> (accessed August 2022)

Ekocentrum Brniště. 2022. Mateřské školy. Available from: <http://www.ekocentrumbrniste.cz/pro-skoly/materske-skolky.html> (accessed November 2022)

Ekosad. 2013. Soukromé pedagogické poradenství. Available from: <http://www.ekosad.cz/ramy.html> (accessed November 2022)

Euractiv. 2021. Regionální politika EU na mapě. Co jsou to NUTS regiony? Available from: <https://euractiv.cz/section/evropske-finance/infographic/regionalni-politika-eu-na-mape-co-jsou-to-nuts-regiony/> (accessed July 2022)

European Commission. 2021. A long-term vision for the EU's rural areas. Available from: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/long-term-vision-rural-areas_en (accessed July 2022)

European Commission. 2022. European Agricultural Fund for Rural Development. Available from: https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/funding-guide/european-agricultural-fund-rural-development_en (accessed July 2022)

European Commission. 2019. Key data by topic. Available from: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/long-term-vision-rural-areas/eu-rural-areas-numbers_en (accessed August 2022)

European Network for Rural Development. 2018. Diversifying a farm's income by investic in agro-tourism. Available from:

https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/project/attachments/gp_it_diversification_agrotourism_web_je_v2.pdf (accessed August 2022)

European Parliament. 2013. Industrial Heritage and Agri/Rural Tourism in Europe. Available from: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/495840/IPOL-TRAN_ET\(2013\)495840_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/495840/IPOL-TRAN_ET(2013)495840_EN.pdf) (accessed August 2022)

Evropská komise. 2021. Rozvoj venkova. Available from: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_cs#ruraldevelopmentprogrammes (accessed July 2022)

Farma Heřmaničky. 2022. Farma Heřmaničky. Available from: <https://www.farmahermanicky.cz/> (accessed August 2022)

Farma Holany. 2022. Něco málo o nás. Available from: <https://www.farmaholany.cz/> (accessed September 2022)

Farma Hvozd. 2022. Farma Hvozd. Available from: <https://www.farmahvozd.cz/> (accessed September 2022)

Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2021. Nature and scope. Available from: <https://www.fao.org/3/t0715e/t0715e02.htm> (accessed July 2022)

Government of India, Ministry of Tourism. 2021. National Strategy & Roadmap for Development of Rural Tourism i India. Available from: [https://tourism.gov.in/sites/default/files/2021-\(06/Draft%20Strategy%20for%20Rural%20Tourism%20June%2012.pdf](https://tourism.gov.in/sites/default/files/2021-(06/Draft%20Strategy%20for%20Rural%20Tourism%20June%2012.pdf) (accessed August 2022)

Greenways. 2022. Greenways v ČR. Available from: <https://www.greenways.cz/Greenways-v-CR> (accessed August 2022)

iDatabaze. 2022. Farmy – Česká Lípa. Available from: <https://www.idatabaze.cz/katalog/zemedelstvi/farmy/ceska-lipa/> (accessed August 2022)

KANTORKOVÁ K. 2016. Metodika vzdělávacího programu Ekoagroturistika. Available from: <https://pro-bio.cz/wp-content/uploads/2016/11/Methodika->

vzd%C4%9B%C3%A1vac%C3%ADho-programu-Ekoagroturistika-final.pdf (accessed from August 2022)

Koňské stezky. 2022. Koňské stezky. Available from: <http://www.konskestezky.eu/> (accessed August 2022)

Liberecký kraj. 2023. Oddělení cestovního ruchu. Available from: <https://kultura.kraj-lbc.cz/page414> (accessed March 2023)

Kozí farma Nový Dvůr. 2022 O naší farmě. Available from: <http://www.kozisyry.cz/o-nasi-farme.html?session=2bea2d61a9bb8b84e35848c4e2f14151> (accessed September 2022)

Liberecký kraj. 2022. Českolipsko. Available from: <http://bedekr.liberecky-kraj.cz/cs/turisticke-regiony/ceskolipsko.html> (accessed September 2022)

Liberecký kraj. Naučná stezka Ralsko. 2021. Available from: <https://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/4333-naucna-stezka-ralsko.html> (accessed September 2022)

Máchův kraj – destinační management, z.s. Marketingový plán propagace a prezentace turistické oblasti 2020–2021. Available from: <http://www.machuvkraj.cz/cs/machuv-kraj/dokumenty.html> (accessed March 2023)

MAP Českolipsko a Novoborsko. 2022. Územní působnosti. Available from: <http://map-cl-nb.cz/map/uzemi-pusobnosti/> (accessed September 2022)

Ministerstvo pro místní rozvoj. 2020. Koncepce rozvoje venkova. Available from: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/regionalni-politika/koncepce-a-strategie/koncepce-rozvoje-venkova> (accessed August 2022)

Ministerstvo pro místní rozvoj. 2007. Program rozvoje venkova. Available from: [https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/cestovni-ruch/archiv/programovaci-obdobi-2007-2013-\(pro-vyuziti-fondu/program-rozvoje-venkova-\(prv\)\)](https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/cestovni-ruch/archiv/programovaci-obdobi-2007-2013-(pro-vyuziti-fondu/program-rozvoje-venkova-(prv))) (accessed August 2022)

Mapy.cz. 2022. Okres Česká Lípa. Available from: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6181443&y=49.8991933&z=8&q=%C4%8Deskolipsko&source=dist&id=18&ds=1> (accessed September 2022)

Petrychenko P, Melnyk I. 2010. Barriers and possible ways of developing rural tourism in Odessa region of Ukraine. Available from: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4573/3/Barriers%20and%20possible%2>

0ways%20of%20developing%20rural%20tourism%20in%20Odessa%20region%20of%20Ukraine.pdf (accessed August 2022)

Regionální turistické informační centrum. 2022. Tipy na výlet. Available from: <https://turistika.mucl.cz/tipy-na-vylet/ds-1003> (accessed September 2022)

Státní zemědělský intervenční fond. 2015. Program rozvoje venkova 2014-2020. Available from: <https://www.szif.cz/cs/prv2014> (accessed August 2022)

Svaz venkovské turistiky a agroturistiky. 2021. Kategorizace zařízení agroturistiky, venkovské a zážitkové turistiky. Available from: <https://www.svazvta.cz/certifikace/kategorizace-zarizeni-agroturistiky-venkovske-a-zazitkove-turistiky> (accessed August 2022)

Svaz venkovské turistiky a agroturistiky. 2018. Strategie rozvoje venkovského cestovního ruchu v ČR 2018-2025. Available from: <https://www.svazvta.cz/homepage/26-03-19/strategie-rozvoje-venkovskeho-cestovniho-ruchu-v-cr-2018-2025> (accessed July 2022)

Svobodová H, Věžník A. 2013. Přístupy k vymezení venkova. Available from: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/pages/02-pristupy-k-vymezovani.html (accessed August 2022)

Šimková E. 2008. Udržitelný rozvoj venkova a role venkovské turistiky. Available from: http://www.ekonomie-management.cz/download/1331826657_e04c/03_simkova.pdf (accessed August 2022)

Šťastný statek. 2022. Šťastný statek. Available from: <https://stastnystatek.cz/> (accessed August 2022)

UNWTO. 2022. Villages. Available from: <https://www.unwto.org/tourism-villages/en/villages/> (accessed August 2022)

Visit England. 2010. Rural Tourism Action Plan. Available from: https://www.visitengland.com/sites/default/files/downloads/finalrural_tourism_action_plan.pdf (accessed August 2022)

Visit Ralsko (a). 2022. Cykloprůvodce po zaniklých obcích Ralska II. díl. Available from: <https://www.visitralsko.com/p/cyklopruvodce-po-zaniklych-obcich-ralska-ii-dil/> (accessed December 2022)

Visit Ralsko (b). 2022. Trasy. Available from: <https://www.visitralsko.com/trasy/> (accessed December 2022)

Vrchovany. 2019. Vrchovany. Available from: <http://www.vrchovany.cz/> (accessed December 2022)

Výlety-zábava. 2022. Naučnou stezkou Peklo u České Lípy. Available from: <https://www.vylety-zabava.cz/tipy-na-vylet/ceskolipsko-a-machuv-kraj/247-naucnou-stezkou-peklo-u-ceske-lipy> (accessed September 2022)

World Tourism Organization. 2022. Rural Tourism. Available from: <https://www.unwto.org/rural-tourism> (accessed August 2022)

ZOD Brniště. 2016. ZOD Brniště. Available from: <https://www.zodbrniste.cz/static/profil-2016.pdf> (accessed September 2022)

9 Seznam obrázků a grafů

- Obrázek č. 1 - Prostorová strukturace území z hlediska přístupů k vymezení venkova (str. 12)
- Obrázek č. 2 – Regiony ČR podle evropské klasifikace NUTS 2 (str. 16)
- Obrázek č. 3 - Regiony ČR podle evropské klasifikace NUTS 3 (str. 16)
- Obrázek č. 4 – Podíl venkova v EU (str. 18)
- Obrázek č. 5 – Venkovské regiony podle hustoty zalidnění dle obcí s rozšířenou působností (str. 19)
- Obrázek č. 6 – Vymezení venkova pomocí gridů na úrovni krajů (str. 20)
- Obrázek č. 7 – Vztahy ve venkovské turistice z hlediska trvale udržitelného rozvoje (str.22)
- Obrázek č. 8 – Mapa jezdeckých tras pro účastníky hipoturistiky (str. 25)
- Obrázek č. 9 – Greenways v ČR (str. 26)
- Obrázek č. 10 – Značky ve venkovské turistice a agroturistice (str. 29)
- Obrázek č. 11 – Mapa - UNWTO Nejlepší turistické vesnice (str. 34)
- Obrázek č. 12 - Nejlepší turistické vesnice podle UNWTO (str. 34)
- Obrázek č. 13 – Alokace finančních prostředků z programu rozvoje venkova 2014-2020 (str. 37)
- Obrázek č. 14 – Poloha Českolipska na území České republiky (str. 44)
- Obrázek č. 15 - Mapa Českolipska (str. 45)
- Obrázek č. 16 – Respondenti muži/ženy (str. 50)
- Obrázek č. 17 – Věk respondentů (str. 51)
- Obrázek č. 18 – Bydliště respondentů (str. 51)
- Obrázek č. 19 – Zájem o venkovskou turistiku (str. 53)
- Obrázek č. 20 – Způsob trávení dovolené (str. 53)
- Obrázek č. 21 – Znalost pojmů agroturistika a ekoturistika (str. 54)
- Obrázek č. 22 - Vlastní agroturistická dovolená (str. 55)
- Obrázek č. 23 – Respondenti ženy/muži (str. 56)
- Obrázek č. 24 – Věk respondentů (str. 56)
- Obrázek č. 25 – Bydliště respondentů (str. 57)
- Obrázek č. 26 – Potenciál Českolipska (str. 58)
- Obrázek č. 27 – Povědomí o zařízeních poskytujících služby v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky (str. 58)
- Obrázek č. 28 – Zařízení poskytující venkovskou turistiku a agroturistiku v regionu Česká Lípa (str. 59)

Obrázek č. 29 – Využití služeb v regionu (str. 60)

Obrázek č. 30 – Vyhodnocení dostatečnosti nabídky (str. 60)

Obrázek č. 31 – Propagace venkovské turistiky a agroturistiky v regionu (str. 61)

Obrázek č. 32 – Propagace atraktivit (str. 62)

Obrázek č. 33 – SWOT analýza (str. 65)